УзССР Давлат китоб палатаси
Гос. книжная палата УзССР
12 МАР 1993

Мустақиллик, Тинчлик, Ҳамкорлик

Халқ сўзи

1991 йил 1 январдан чиқа бошлаган.

Ўзбекистон Республикаси Олий Кенгаши ва Ўзбекистон Республикаси Вазирлар маҳкамасининг газетаси

16 МАРТ, СЕШАНБА № 51 (556). 1993 йил.
Сотувда эркин нархда.

КЕЧА ТОШКЕНТДА РЕСПУБЛИКА ПАХТАКОРЛАРИНИНГ ЎТГАН ЙИЛ ЯКУНЛАРИ ВА ГАЛДАГИ ВАЗИФАЛАРГА БАҒИШЛАНГАН КЕНГАШИ БЎЛДИ. ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ПРЕЗИДЕНТИ ИСЛОМ КАРИМОВ ШУ КУНИ МАЗКУР КЕНГАШ ҚАТНАШЧИЛАРИДАН БИР ГУРУҲИНИ ҚАБУЛ ҚИЛДИ.

Ўзбекистон Республикасининг Президенти Ислом Каримов 15 март куни Республика пахтакорлар кенгаши қатнашчиларидан бир гуруҳини қабул қилди. Бозор иқтисодиётига ўтиш шароитида Ўзбекистон қишлоқ хўжалигининг етакчи тармоғини самарали ривожлантиришнинг биринчи навбатдаги вазифалари, пахтачилик билан, пахтакорларнинг муваффақиятли ишини таъминлаш билан боғлиқ барча тузилмалар фаолиятининг аниқ йўналишлари муҳокама қилинди.

(ЎзА).

ЎЗБЕКИСТОН ТАШҚИ ИШЛАР ВАЗИРЛИГИДА УЧРАШУВ

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИДАГИ ХОРИЖИЙ ДИПЛОМАТИЯ ВАКОЛАТХОНАЛАРИНИНГ БОШЛИҚЛАРИ, ШУНИНГДЕК ЎЗБЕКИСТОН ВА ЧЕТ ЭЛ ЖУРНАЛИСТЛАРИ 15 МАРТ КУНИ ТАШҚИ ИШЛАР ВАЗИРЛИГИГА ТАКЛИФ ЭТИЛДИ.

Учрашув чоғида Ташқи ишлар вазири С. Сафоев хорижий дипломатларни ва оммавий ахборот воситаларининг намояндаларини Ўзбекистон Республикаси Президенти И. А. Каримовнинг БМТ Бош котиби Бутрос Бутрос Ғолийга мурожаати матни билан таништирди.

Ўзбекистон Республикаси раҳбариятининг бутун минтақада вазиятни барқарорлаштириш, бу ерда юз бераётган вазиятга жаҳон ҳамжамиятининг эътиборини жалб этиш, тинчлик ва хавфсизликни янада мустаҳкамлаш ишида кенг халқаро ҳамкорликни йўлга қўйишга доир изчил сиёсати хорижий ваколатхоналарнинг бошлиқлари ва журналистларга яна бир бор тушунтириб берилди.

Ўзбекистон тожик халқига одамийлик ёрдами кўрсатгани ва бундан буён ҳам шундай ёрдам кўрсатишга ҳамда ўз ватанидан кетиб қолган тожикистонлик фуқаролар она юртларига қайтишига кўмаклашишга тайёр эканлиги таъкидланди.

Ўзбекистон Республикаси Президенти Мурожаатининг матни Тошкентдаги хорижий дипломатия ваколатхоналари бошлиқлари ва журналистлар орасида матбуот варақаси сифатида тарқатилди.

Ўзбекистон Республикаси Ташқи ишлар вазирлигининг матбуот шўъбаси.

БМТ Бош котиби Бутрос Бутрос Ғолий жаноби олийларига

БОШ КОТИБ ЖАНОБЛАРИ!

Тожикистондаги воқеалар муносабати билан 1992 йилнинг сентябрида қилган мурожаатимга ижобий муносабатда бўлинганлиги ҳамда ана шу мамлакатдаги вазиятни нормаллаштириш йўлида БМТ сарфлаётган самарали куч-ғайратлар учун сизга яна бир бор самимий миннатдорчилик изҳор этишдек юксак шарафга муяссарман.

Ўзбекистон Республикасининг ҳукумати ва халқи ер куррасининг турли бурчакларидаги, шу жумладан, бизнинг минтақамиздаги можароларни бартараф этиш борасида БМТнинг саъй-ҳаракатларини ва Бош котиб сифатида сизнинг чора-тадбирларингизни ғоят зўр эътибор ва умид билан кузатиб турибдилар.

Жаноби олийлари, шу муносабат билан Марказий Осиёда ва аввало Тожикистонда барқарорлик ҳамда тинчлик ўрнатиш муаммоларига яна бир бор эътиборни жалб этишни истардим.

Тожикистоннинг конституциявий йўл билан сайланган ҳокимияти бу жафокаш мамлакатда тинчликни, тартиб ва қонунчиликни қайта тиклаш, иқтисодиётни барқарорлаштириш ва аҳолини таъминлаш, бcombined биродаркушлик урушининг оғир оқибатларини тугатиш (бу уруш ўн минглаб кишиларнинг ёстиғини қуритди) борасида кўраётган чора-тадбирларини Ўзбекистон Республикаси, ишончим комилки, бошқа қўшни давлатлар ҳам ижобий баҳоламоқдалар.

Азият чеккан халққа БМТ йўли билан берилган инсонпарварлик ёрдами, Қозоғистон, Россия, АҚШ, Туркия, Хитой, Ҳиндистон ва бошқа мамлакатлар томонидан уни қўллаб-қувватлаш ва меҳр-шафқат кўрсатиш ҳаракатлари юксак баҳога сазовордир.

Ўзбекистон қўшни мамлакатдаги урушда жафо чекканларга астойдил ҳамдардлик туйғуси билан озиқ-овқат, болалар кийим-кечаги, дори-дармонлар, қурилиш материаллари ва бошқа ҳаётий зарур молларни юбориб турди ва ҳамон юбормоқда.

Шу билан бирга ҳозирги вақтда Тожикистондаги шафқатсиз ва тинкани қуритадиган урушнинг, уй-жойлар ва ҳаёт таъминоти иншоотлари жуда кўплаб бузилганининг ғоят оғир иқтисодий ва ижтимоий оқибатлари, ёнилғи, ёқилғи, уруғлик, озиқ-овқат, дори-дармон билан таъминлашдаги ҳалокатли аҳвол ўз таъсирини ўтказмоқда. Инсонлар кулфати ва азоб-уқубатларининг, ялписига дардга чалиниш ва юқумли касалликларнинг янги-янги манбалари пайдо бўлиш эҳтимоли бор.

Жаҳон миқёсида юксак обрўга эга бўлган Сиз, Бош котиб Жанобларига мурожаат этиб, БМТнинг халқаро ҳаётдаги ноёб аҳамиятини назарда тутиб, ҳеч кечиктирмай кўриб чиқилиши лозим бўлган икки масалада ёрдам беришни илтимос қилур эдим.

БИРИНЧИСИ. Бу — жаҳон ҳамжамияти ёрдамида Тожикистон Республикаси билан Афғонистон Ислом давлати ўртасидаги чегаранинг бехатарлиги ва даҳлсизлигини таъминлашдан иборатдир. Бу масалада биз ниҳоятда ташвишланаётганимизнинг боиси шундаки, собиқ СССР таркибида тарихан ривожланиш сабабли Тожикистоннинг ташқи чегаралари айни бир вақтда минтақамиздаги барча мамлакатлар учун энг чекка марра бўлиб қолган. Яқиндагина суверен ва мустақил бўлган Марказий Осиёдаги бешта давлат ўртасида лоақал рамзий бўлсада ички чегаралар мутлақо мавжуд эмас. Шу боисдан Тожикистон чегараларининг даҳлсизлигига оз бўлсада қилинган тажовузлар Марказий Осиёдаги барча давлатларнинг суверенитетига бевосита тажовуз деб қабул қилиниши мумкин.

Айни пайтда биз ишончли манбалардан олган маълумотларга кўра, Тожикистоннинг Афғонистон томонидаги жанубий чегаралари бўйлаб қўшни мамлакатлар ҳудудида жойлашган экстремистлар марказларининг бевосита иштироки ва мададида минтақамиз ҳудудида қўпорувчилик ҳаракатларини амалга ошириш учун қўпорувчи-террорчи гуруҳлар томонидан қурол-яроғ омборлари, шунингдек лагерлар барпо этишга зўр берилмоқда.

Шу тариқа, Афғонистон—Тожикистон чегарасини оммавий тарзда бузишларга ва Марказий Осиёда шафқатсизларча қотиллик ҳаракатларига фаол тайёргарлик кўрилаётгани халқаро жамоатчиликни ташвишлантирмай қололмайди.

Жаноб Бош котиб, сизнинг эътиборингизни жалб этмоқчи бўлганим бошқа масала — қийноқ ва дўқ-пўписалар ёрдамида зўрлик билан Тожикистондан ҳайдаб кетилган ўн минглаб бегуноҳ ва ҳамма нарсадан маҳрум этилган кишилар — болалар, аёллар, қариялар тақдирига даҳлдордир. Улар Афғонистонда жуда оғир аҳволга тушиб қолганлар, зўравонлик, очлик, касалликдан ҳалок бўлмоқдалар ва ўз она юртга тўсқинликсиз қайтишлари учун БМТнинг ғоят қатъий мададига муҳтождирлар.

Ўзбекистон Республикаси инсонпарварлик қоидаларига амал қилиб, Тожикистоннинг зўрлик билан ҳайдаб кетилган аҳолисини БМТ ҳомийлигида ватанига қайтаришга доир махсус ҳаракатни амалга оширишда ўз кўмагини, шунингдек мавжуд имкониятларни, жумладан, ўз ҳудудини таклиф этишга тайёрдир.

Жаноб олийлари!

Тожикистонда ва унинг теварагида кескинликнинг яна авж олиши катта вайронгарчилик келтирувчи ядро ва оддий қуролга эга бўлган улкан минтақада сиёсий ва ижтимоий ларзаларни келтириб чиқариш учун қудратли омил бўлиши мумкинлигига етарли баҳо бермай бўлмайди.

Шу муносабат билан мазкур мактубни расмий мурожаатнома деб билиб, Хавфсизлик Кенгашининг мажлисида муҳокама қилиш учун махсус ахборот тайёрлаш мақсадида ишларнинг аҳволини батафсил ўрганиш ва фактлар тўплаш учун Сизнинг шахсий вакилларингизни минтақамизга юборишингизни сўрайман. Жаноб Бош котиб, Сизни ишонтириб айтаманки, Ўзбекистон Республикаси ҳукумати уларнинг ишига ҳар томонлама ёрдам беради.

Фурсатдан фойдаланиб Сиз, Жаноби олийларига ўзимнинг энг юксак эҳтиромимни яна бир бор изҳор этаман.

Ислом КАРИМОВ,
Ўзбекистон Республикасининг Президенти.

ЗАРШУНОСЛАР МАСЛАҲАТЛАШДИЛАР

15 март куни Тошкентда республика пахтакорларининг ўтган йил якунлари ва галдаги вазифаларга бағишланган кенгаши бўлди. Ўзбекистон қишлоқ хўжалик вазирининг биринчи ўринбосари Ж. Қўчқоров шу хусусда маъруза қилди.

Ўзбекистон Республикаси Вазирлар маҳкамаси раисининг биринчи ўринбосари И. Жўрабеков кенгашда сўзга чиқди.

Кенгаш ишида Ўзбекистон Бош вазири А. Муталов, республика Президентининг Давлат маслаҳатчиси М. Умурзоқов иштирок этди.

(Кенгаш ҳақидаги ҳисобот газетанинг навбатдаги сонида эълон қилинади).

ДЕҲҚОНЧИЛИК-САНОАТ ИЛҒОРЛАРИГА МУКОФОТЛАР

Қишлоқда бозор муносабатларини шакллантириш шароитида деҳқончилик-саноат мажмуининг барқарор ишлашини таъминловчи келишилган чора-тадбирларни ишлаб чиқиш ва қишлоқ хўжалиги ходимларининг 1993 йилги биринчи навбатдаги вазифаларини белгилаб олиш мақсадида 15 мартдан бошлаб Тошкентда деҳқонлар ва чорвадорларнинг республика кенгашларини ўтказишга қарор қилинди.

Шу воқеа арафасида, деҳқончилик-саноат мажмуининг 1992 йилги иш якунлари юзасидан Ўзбекистон Республикаси Президентининг шу йил 13 мартдаги Фармонига мувофиқ тармоқ ходимларидан катта бир гуруҳи Ўзбекистон Республикасининг Фахрий ёрлиғи билан мукофотланди, энг яхши ўрнак кўрсатганларга Ўзбекистон Республикасининг Фахрий унвонлари берилди.

Фармон маҳаллий оммавий ахборот воситаларида эълон қилинади.

(ЎзА).

САРҲИСОБ

13 март куни Тошкентда Ўзбекистон Республикаси акционерлик-тижорат деҳқончилик банки вакилларининг умумий йиғилиши бўлиб ўтди.

Ўздеҳқонсаноат банки бошқарувининг раиси А. Аҳадов банкнинг 1992 йилги иш якунлари ҳамда келгусидаги режалари хусусида маъруза қилди. Маърузачи республикамизда бозор муносабатларига ўтиш даврида тижорат-акционерлик банкларининг аҳамияти беқиёслиги хусусида сўз юритди ва Ўздеҳқонсаноат банки ва унинг тармоқларида халқ истеъмол моллари ишлаб чиқариш, қишлоқ аҳолисини ижтимоий жиҳатдан муҳофаза қилишни маблағ билан таъминлаш борасида қилинаётган ишлар хусусида ахборот берди, келгусида банк фаолиятини янада такомиллаштиришга оид ўз мулоҳазалари билан ўртоқлашди.

Йиғилишда банк низомига ўзгартиш ва қўшимчалар киритиш, банк фаолиятининг 1992 йилги якуний балансини тасдиқлаш, банк кенгашининг таркиби тўғрисидаги масалалар ҳам кўриб чиқилди ва тегишли қарорлар қабул қилинди.

Йиғилишда Ўзбекистон Республикаси Вазирлар маҳкамаси раисининг биринчи ўринбосари И. Жўрабеков иштирок этди.

ЭРТАНГИ КУНГА УМИД

Ўзбекистон Республикаси Президентининг жаҳондаги етакчи журналистлар билан бўлган учрашуви мустақил республикамиз ҳаётида катта сиёсий воқеага айланди. Биз уни ойнаи жаҳон орқали зўр қизиқиш ва мамнуният билан кузатдик. Президент Ислом Каримовнинг ҳар томонлама асосланган, реал воқеликка таянган, теран таҳлил ва далилларга бой мушоҳадалари хорижий журналистларнинг Ўзбекистон давлати, унинг келажаги ҳақидаги тасаввурларини ўзгартириб юборди.

Ҳар бир саволга донолик ва дадиллик билан қайтарилган жавоблар мухбирларни ҳайратга солди. Бу донолик ва дадилликнинг бош омили Президентни ўз халқи кучи, уни қўллаб-қувватлаши ҳамда эл-юрт фуқароларининг садоқатига бўлган қатъий ишончи, деб биламиз.

Мамлакатимизнинг изчил ички ва ташқи сиёсати, тинчлик ҳамда ишлаб чиқаришда барқарорлик, фуқаро ва миллатларнинг тотувлигини таъминлаш, бозор иқтисодиётига босқичма-босқич ўтиш, Ўзбекистон давлатчилигининг ўзига хос беш асосий хусусиятлари, 1993 йили иқтисодий қийинчиликнинг охирги йили бўлиб қолиши ҳамда барча соҳаларда юксалиш бошланганлиги ҳақидаги мулоҳазалар наинки хорижликларни, бизни ҳам бениҳоя тўлқинлантириб юборди.

Ўзбекистон ўз халқини ҳозирги мураккаб давр гирдобидан эсон-омон олиб ўтмоқда. Унинг ўз мустақил йўли борлигини эндиликда дунё халқлари кўриб, тан олиб турибди. Мамлакатимизда осойишталик, барча тармоқ бир меъёрда ишламоқда, фуқаролар ижтимоий жиҳатдан тўла ҳимояланган. Бу эса одамларнинг руҳи ва кайфиятини кўтармоқда, эртанги кунга умид ва ишончини мустаҳкамламоқда, мамлакатимизнинг яқин келажакда буюк давлат бўлишига кафолат яратмоқда.

Туманимиз фуқаролари адолат йўли тантана қилаётганлигини ўз кўзлари билан кўриб турибдилар. Президент теварагида жипслашиб, барча соҳаларда тартиб ўрнатиш, давлат, меҳнат ва ижро интизомини мустаҳкамлаш, уюшган жиноятчиликка ҳамда савдодаги суиистеъмолликларга қарши кураш кўпчиликнинг азму қарорига айланди.

Ўтиш даври қийинчиликлари ҳеч кимни чўчитаётгани йўқ. Халқимиз бунёдкорлик кучини эндигина тетапоя бўлаётган мустақил давлатимизни мустаҳкамлаш ишига сафарбар қилмоқда. Тоғ ва тоғ олди зоналарини ўзлаштириш, боғ-роғлар барпо этиш ҳар бир қарич ери ҳисобда бўлган туманимиз учун катта истиқболлар очмоқда, меҳнаткашларимизнинг ғайрат-шижоатини оширмоқда. Туманимиз фуқаролари инсонпарвар, ҳуқуқий жамият барпо этиш йўлида олиб борилаётган давлат сиёсатини якдиллик билан қўллаб-қувватлайдилар.

Озод ПАРМОНОВ,
Китоб тумани ҳокими.

УМУМХАЛҚ ҲАШАРИ УНУМЛИ БЎЛДИ

Бу ҳашарга тайёргарлик ортиқча дабдабаларсиз, штабларнинг бемақсад мажлисларисиз давом этди. Шанбаликка чиқмаганлар жазоланади деган қаттиқ огоҳлантиришлар ҳам бўлмади. 13 март куни одамлар ўз хоҳишлари билан иш жойларига чиқишди ва ғайрат билан меҳнат қилишди. Саноат корхоналари, қурилишлар, жамоа ва давлат хўжаликларининг кўпчилигида иш куни олти соат давом этганига қарамай, анчагина ишлар амалга оширилди.

Бу тасодиф эмасди. Чунки ўзбекистонликлар қандайдир афсонавий муштарак ҳисоб варақаси учун эмас, балки ўз меҳнат жамоаларининг, жонажон Республиканинг келажаги учун меҳнат қилдилар.

Умумхалқ ҳашари тугагандан сўнг Миллий ахборот агентлиги мухбирларидан таҳририятимизга келган айрим хабарлар билан танишинг.

«Янгийўл» мебель концернининг меҳнатчилари якдиллик билан ўз иш жойларини эгалладилар. 13 март куни улар бир неча 100 минг сўмлик ишни бажардилар. Савдо тармоқларига аҳоли севиб харид қилаётган ўнлаб юмшоқ мебеллар юборилди. Бош корхонадаги каби филиалларнинг ходимлари ҳам ишлаб чиқариш режасини уддалади. Филиаллардан болалар боғчалари учун махсус мебеллар, кроватчалар ва стулчалар буюртмачиларга юборилди. Мебелсозлар ишлаб топилган маблағнинг бир қисмини «Наврўз» жамғармасига, қолган қисмини жамоанинг ижтимоий юксалишига ажратдилар. Бу пулга концерн соғломлаштириш маркази учун тиббий физиотерапия ускуналари сотиб олади. Бу марказнинг қурилиши ҳозир тугалланмоқда».

«Тошкентлик авиасозлар 13 март кунига белгиланган топшириқни тўла-тўкис адо этдилар. Бир неча миллион сўмлик иш бажарилди. Цехларда самолётларнинг узеллари, деталлари тайёрланди, Ил-76 М ҳаво юк кемаси ва Ил-114 самолёти йиғишни давом эттиришди. Мана шу маркали турбовинтли машиналар Ўзбекистон осмонида синовдан ўтмоқда. Ҳозир республика вилоятлари ўртасида мунтазам қатнаётган Ан-24 ва Як-40 самолётлари ўрнини янги ҳаво кемалари эгаллайди. Ҳашар куни ёрдамчи цехларнинг ходимлари ҳам яхши меҳнат қилишди. Улар бир неча юз минг сўмлик халқ истеъмоли моллари ишлаб чиқаришди. Авиасозлар ишлаб топилган маблағнинг бир қисмини «Наврўз» жамғармаси ҳисобига ўтказишмоқчи».

«Андижондаги трикотаж ишлаб чиқариш бирлашмаси жамоаси умумхалқ ҳашари куни аёллар учун бежирим кийимлар туркумини ишлаб чиқарди. Булар чиройли гул солинган тўқима кўйлаклар ва кофталардир. Мутахассисларнинг фикрича, бу янги маҳсулотларни аҳоли бажонидил харид қилади. Андижон трикотажчилари тайёрлаган бошқа буюмлар ҳам дўконларнинг пештахталарида туриб қолаётгани йўқ. Ўзбекистон Республикаси байроғи тасвири туширилган спорт костюмлари дўконларга келиши биланоқ сотилиб кетмоқда. Жамоанинг қарорига биноан трикотажчилар ишлаб топилган маблағнинг 50 фоизга яқинини «Наврўз» жамғармасига ўтказадилар».

Баҳорнинг инжиқлиги ҳам бор. Ҳашар куни Республиканинг барча вилоятларида ёмғир ёғди. Ободончилик ва қишлоқ хўжалик ишларини кенгроқ кўламда амалга ошириш имкони бўлмади. Лекин қишлоқ меҳнатчилари вақтни бекор ўтказмадилар. Шу куни техникани баҳорги экиш-тикиш ишларига тайёрлаш қизғин давом этди. Чунки бўлажак ҳосилнинг тақдири бу муҳим ишга қанчалик пухта тайёргарлик кўрилишига боғлиқ.

...Республика меҳнатчилари 13 март куни қанча пул ишлаганини, Республика «Наврўз» жамғармасининг ҳисобига қанча пул ўтганини ҳозирча айтиш қийин. Аммо энг муҳими қанча пул ўтказилганида эмас, умумхалқ ҳашари ўзбекистонликлар — турли миллатга мансуб бўлиб, диний эътиқоди турлича кишилар республикани гуллаб-яшнаётган ўлкага айлантиришга ҳаракат қилаётганликларини яна бир бор яққол кўрсатди. Ўзбекистондаги барқарорлик ва осойишталик ёш мустақил давлатнинг ишонч билан олға томон ҳаракат қилишининг кафолатидир!

(ЎзА).

ҚИСҚА САТРЛАРДА

ПАРИШОНХОТИРЛИКМИ ЁКИ НАВОИЙ ЙИЛИ ЭСДАН ЧИҚДИМИ?

1991 йилни ҳаммамиз яхши эслаймиз. У Ўзбекистонда Навоий йили деб эълон қилинди. Ҳазратнинг муборак тўйларини ўтказишга юртбошимиз Ислом Каримовнинг ўзлари бош-қош бўлдилар. Бизни бобомизнинг руҳи қўллади. 1991 йили Ўзбекистон мустақилликка эришди.

Яқинда радиода «Оқшом тўлқинлари»ни олиб бораётган ҳамкасбларимиз «Биз байрам қилишни билмаймиз» деб қолишди. Рост гап. Навоий номи билан юритилаётган шаҳримизда ҳам 9 февраль муборак кун экани бироз... ёддан кўтарилгандай сезилди. Вилоят газеталарида босилган мақолалар, мактаблар ва педагогика институтларида ўтказилган навоийхонликни ҳисобга олмаганда, шаҳар ва вилоят миқёсида бирор тадбир ўтказилмади.

Наҳотки, турмуш ташвишлари шу қадар навоийликларни паришонхотир қилиб қўйган бўлса?

М. МАРДИЕВ,
«Халқ сўзи» мухбири.

«ДЎСТЛИК» ХОРАЗМГА ТАШРИФ БУЮРДИ

ХОРАЗМ воҳасининг 3,5 миллионли аҳолиси қардош Туркия телевиденияси кўрсатувларини кўра бошлади.

УРГАНЧ телемарказидаги тасвир узатиш минорасига ўрнатилган замонавий алоқа воситалари томошабинларга ана шу қулайликни яратди. Энди телевизорнинг мурувватини тегишли тўлқинга бурашнинг ўзи кифоя: томошабин кўзи олдида Туркия манзаралари намоён бўла бошлайди.

Воҳа аҳли шу пайтгача, Ўзбекистон «Ойнаи жаҳони» нинг «Дўстлик» дастури томошаларини кўриш имконига эга эмасди. Замонавий алоқа-телемеханика воситалари бу орзуни ҳам рўёбга чиқарди. Халқаро видеоканал кўрсатувлари узоқ Хоразмга етиб келди.

«СУСАМБИЛ» ҲАММАНИ РОМ ЭТДИ.

ОГАҲИЙ номли вилоят театрининг режиссёри Мансур Қуръёзов қўғирчоқ томошагоҳини очди.

ТЕАТРНИНГ дастлабки спектакли — «Сусамбил» нафақат ёшлар, балки катталар қалбини ҳам ром этди. Аслида қўғирчоқлар ўйини воҳа аҳли учун янгилик эмас. Мозийдаги халқ томошалари, наврўз сайли, ҳайит байрамлари чоғида қўғирчоқ ўйнатиш кенг расм бўлганди.

«Ўзга жисм» учун сўз ва ҳаракат уйғунлигини ирода этиш актёрдан катта билим, маҳорат, иқтидор талаб қилади. Бундай сермашаққат ижодий жараённинг ижрочилари воҳада бисёр экан. Фарҳод Раҳмонов, Зулфия Отаева, Фахриддин Ёқубов, Қадамбой Қозоқов, Олабек Ниёзматов, Қурбонбой Иброҳимовларни дастлабки пьесадаёқ мухлислар олқишлади.

А. СОБИРОВ,
«Халқ сўзи» мухбири.

• *ХОТИРА*

БОҚИЙ УМР

Тил муаммолари ҳал қилиниб, қадриятларимиз тикланаётган бугунги кунда ўзбек тилшунослиги фанининг асосчиси, марҳум забоншунос олим Айюб Ғуломовнинг хизматларини эътироф этмаслик мумкин эмас.

Тилшунослик илмининг пойдеворини қўйган, бу борадаги ўз мактабини ярата олган, ҳақли равишда тилшунослигимизнинг отаси деб тан олинган профессор Айюб Ғуломов ҳаёт бўлганларида 80 ёшга тўлган бўлардилар...

Ўзбек тилшунослигида бирор соҳа ёки йўналиш йўқки, бугунги кунгача ҳам ўз қимматини йўқотмаган. Сабаби, у киши илгари сурган қарашлар, хулосалар пухта ўйланган, атрофлича таҳлил этилган, ҳар томонлама илмий асосланган эди. Профессор оз ёзгину, соз ёзгин, чайналмагин, лўнда фикрлагин қабилида иш тутардилар. Ўзининг ҳам услуби равон, фикрлари тиниқ, ифода усули ихчам, содда ва жўн эди.

А. Ғуломовнинг хизмати сингмаган бўлсин.

Тилшунослик илми бўйича фан номзоди (1940), фан доктори (1957) даражаларини олишга муяссар бўлган олимнинг ҳаёт ва ижод йўли бу чўққиларга кўтарилгунча не-не машаққатларни, бетиним изланишларни босиб ўтмади, дейсиз. А. Ғуломовнинг фаолияти кўп қиррали. У 1930 йилдан бошлаб турли мактаб, билим юрти ва институтларда фаолият кўрсатди. Кейинчалик эса умрининг охиригача Тошкент Давлат дорилфунуни ўзбек филологияси факультетининг ўзбек тилшунослиги кафедрасига раҳбарлик қилди. У киши йирик туркшунос олим ҳам эди. А. Н. Кононов, А. К. Боровков, К. К. Юдахин каби кўплаб туркшунос олимлар ҳам А. Ғуломовни тилшунослик фанининг етук арбоби сифатида қадрлашган, унинг илмий иқтидорига ҳурмат билан қарашган. Уларнинг А. Ғуломов билан жуда қизиқарли, баҳс-мунозараларга бой «лингвистик суҳбат»ларининг гувоҳи бўлганмиз.

Айюб Ғуломов педагогик маҳоратининг сири, ҳар бир дарсга алоҳида муносабати, масъулиятни чуқур ҳис қилиши билан боғлиқ бўлиб, бу шогирдлари учун маҳорат мактаби бўлиб қолди. Домланинг ҳазил-мутойибаю кулгига йўғрилган илмий мушоҳадалари, қўшиқдай қуюлиб келувчи сўзлари-ю, шеърий далилларигача — барча-барчасини фақат Айюб акага хос ўқитиш-ўргатишнинг эсда қоладиган сифатлари дейиш мумкин.

Домланинг илмий ишларида илгари сурилган қарашлар бугунги кунгача ҳам ўз қимматини йўқотмаган.

А. Ғуломов қаламига мансуб «Ўзбек тилида аниқловчилар» «Ўзбек тилида келишиклар», «Ўзбек тилида кўпчилик категорияси», «Ўзбек тилида урғу», «Феъл», «Содда гап» сингари асарларнинг ҳамон ўз қимматини йўқотмай, аксинча, ҳозир ҳам асосий манбалардан бири сифатида тан олинаётганлиги илм аҳлига сир эмас. Лекин ачинарлиси шундаки, А. Ғуломов илмий мушоҳадаларининг қаймоғи ҳисобланган 800 бет ҳажмдаги докторлик диссертациясининг мазмуни кўпчиликка маълум эмас. Орадан қарийб 30 йилдан ортиқ вақт ўтган бўлса-да, ҳали ҳам мазкур асар алоҳида китоб ҳолида нашр қилинмаган.

Профессор ўрта мактаб ўқувчилари ва олий мактаб талабалари учун яратилган ўнлаб дарсликларнинг муаллифларидан эди. «Она тилидан қўлланма» (1937), «Ўзбек тили грамматикаси» (1940—1944 — 1950), «Синтаксис бўйича машқлар тўплами» (1940), «Ҳозирги замон ўзбек тили» (Морфология — 1957), «Ўзбек тили морфем луғати» (1977) «Ўзбек тили дарслиги (5—6 синфлар учун), «Ўзбек тили дарслиги» (9—синф учун 1978) каби ўқув қўлланма ва дарсликлари бир неча марта қайта нашр қилинган. Улардан айримлари эса ҳамон ягона, асосий қўлланма вазифасини ўтаб келмоқда.

Устоз кўп йиллар раҳбарлик қилган Тошкент Давлат университетидаги ўзбек тилшунослиги кафедраси забоншунослик илмининг барча соҳалари бўйича марказий даргоҳга айланган. А. Ғуломов бу ерда ўзига хос, махсус ва йирик тилшунослик мактабини яратди. Бу мактаб олимлари бугунги кунда нафақат марказда, балки республикамизнинг ҳар турли вилоят ва шаҳарларида фаолият кўрсатиб келмоқдалар. Ушбу мактабдан етишиб чиққан олимлар бугунги кунда тил муаммоларини, фан соҳаларидаги масалаларни ҳал этишда фаол қатнашмоқдалар.

Хуллас, А. Ғуломовнинг кўп қиррали, сермазмун илмий—педагогик фаолияти ҳар жиҳатдан таҳсинга лойиқ. Афсуски, ўзбек тилига давлат тили мақоми берилган кунларни кўриш домлага насиб этмаган экан. Бугунги қутлуғ кунларда Айюб Ғуломовдек жаннати инсонларни хотирламаслик мумкин эмас.

Домла ҳақидаги сўзимизни мухтасар қилиб шуни айтмоқчимизки, олимнинг номини абадийлаштириш мақсадида у киши яшаган Беруний номидаги маҳалладаги Нозимахоним кўчасининг тор кўчаларидан бирига олимнинг номи берилса, яхши бўларди. Шунингдек, олим яшаган уйга ёдгорлик-лавҳа ўрнатиш ҳамда кўп йиллар ишлаган ТошДД тилшунослик кафедрасини унинг номи билан аташни ҳам ўйлаб кўриш керак. Ўзбекистон Фанлар академиясининг Қўлёзмалар институти раҳбарияти ҳамда Алишер Навоий номидаги адабиётшунослик музейи мутасаддиларига олимнинг асарларини фондга олиб, кўргазма ташкил этишни таклиф этамиз, токи, халқ бу забардаст олимнинг ижод маҳсулидан хабардор ва баҳраманд бўлсин.

А. АЛИЕВ,
К. НАЗАРОВ,
Ё. ТОЖИЕВ,
Б. АЛИМОВА,
профессорлар.

ХУШХАБАРЛАР

БАЙРАМ ЛОТЕРЕЯСИ

Ўзбекистон акционер-тижоратчилик агросаноат банкининг Қорақалпоғистон бўлимида «Наврўз-93» лотереяси чиқарилди. Баҳоси 20 сўм бўлган байрам лотереялари алоқа бўлимлари, банклар, савдо шохобчаларида сотилади.

(ЎзА мухбири).

««ИСФАРА»ГА ИСФАРАЛИКЛАР КЕЛАДИ

Қўриқ Комсомолобод туманидаги Сарижуга сойи соҳилида янги дам олиш маскани қад кўтарди. Тожикистон ва ўзбекистонлик усталар ҳамкорликда бунёд этган бу чойхонага «Исфара» деб ном берилди. Унинг атрофига ҳашар йўли билан минг туп исфара ўриги экилди.

Наврўз куни бу ерда катта дўстлик байрами бўлади. Унга қўшни Тожикистоннинг Исфара туманидан меҳмонлар таклиф этилади. Байрамда Исфара ва Комсомолобод бадиий ҳаваскорларининг қўшма концерти намойиш қилинади.

ХЎРОЗ ҲАМ ТОМОША КЎРСАТАДИ

Бухоронинг 26 маҳалласида Наврўз байрамини ўтказиш ташкилий гуруҳлари ишламоқда. Уларнинг ҳаракати билан маҳаллаларда тозалик, ободончилик, кўкаламзорлаштириш ишлари бошланди. Наврўз кунлари сумалак, ҳалиса пишириб, эл билан баҳам кўрилади.

21 март куни эрталабданоқ Имом Буҳорий майдонида томошалар бошланади. Вилоят мусиқали драма ва комедия театри жамоаси байрамга махсус дастур тайёрлади. Шу майдонга туташ марказий ўйингоҳда эса спортчилар, дорбозларнинг чиқишлари, қўчқор хўроз уриштириш томошалари ўтказилади.

И. САФАРОВ,
ЎзА мухбири.

ҚУЛАЙ ВА АРЗОН

Хўжайли туманидаги «Хўжайли» давлат концернига қарашли «XXI аср» фирмасининг мебель фабрикаси ишлаб чиқарган дастлабки маҳсулотлар жуда харидоргир бўлди. Сабаби уларнинг арзонлигидир. Девор мебелларининг сифати ва безатилиши Ҳамдўстлик давлатлари маҳсулотларидан қолишмайди. «Баян» деб номланган мебель таркибида шифонер, буфет, китоб жавони ва ғаладон бўлиб, Украина ёки Беларусда ишланган шундай мебеллардан деярли икки баравар арзондир.

— Зарур ҳом ашёни биржалардан сотиб оляпмиз, — дейди фабрика раҳбари Мурод Тўлаганов. — Яқин кунларда девор мебелларининг «Хўжайли», «Комила», «Марианна» номли янги турларини ишлаб чиқармоқчимиз.

Қ. ШОНИЁЗОВ,
ЎзА мухбири.

ИШЛАГАН ҚАРАБ ҚОЛМАЙДИ

● ШАҲРИХОН. Сут заводи жамоаси эфир мойи ишлаб чиқаришни ўзлаштирди.

ЗАВОД атторлик ва фармакология саноатини зарур маҳсулот билан таъминлашдан ташқари ўзининг моддий аҳволини ҳам ўнгламоқда. Эфир мойи цехи корхонага мўмай даромад келтира бошлади. Қайта ишлашдан қолган чиқинди эса ёрдамчи хўжаликдаги молларга озуқа бўляпти.

Корхона ўзининг ёрдамчи хўжалигида етиштириладиган лавлагидан қанд ишлаб чиқарадиган цех қуришга киришди. Бундан ташқари сут чиқитларидан совун тайёрлаш ҳам ўзлаштирилмоқда. Давр талаби шундай, ишлаган қараб қолмайди.

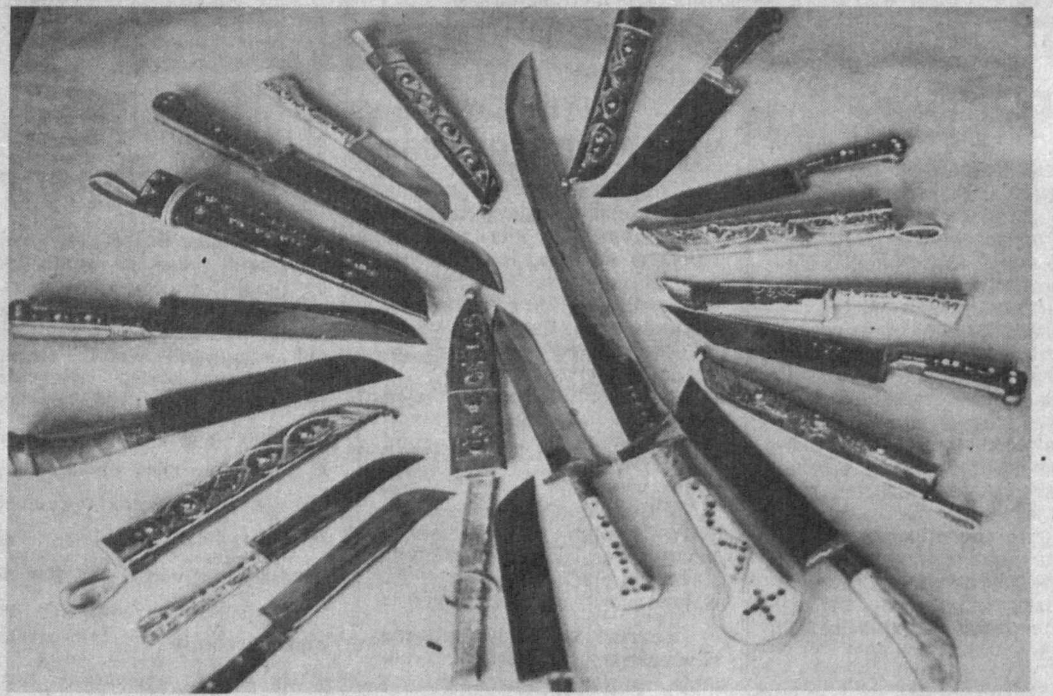

Машҳур тарихчи ва олим Юсуф Ҳамадонийнинг эътироф этишича, ўрта асрларда турк тупроғида ҳунармандчилик ўта ривож топган эканким, унинг шуҳрати етти иқлимга довруғ солмиш. Ҳунармандчилик — бу одам ибтидосидан бошланган касб. У ҳеч қачон таназзулга юз тутмайди. Зеро, ўтмишсиз келажак бўлмағай. Ўша анъаналарга содиқ қолган чустлик, шаҳрихонлик пичоқчилар шуҳрати ҳали ҳам олам бўйлаб кезиб юрибди. Не тонгким, бу санъат яна юз минг йиллар яшаса...

Шаҳрихонда кўплаб ҳунармандлар бор. Лекин улар орасида пичоқчи уста Иброҳимни танимаган киши йўқ десак муболаға бўлмайди. Иброҳим ака мана чорак асрдирки, авлодлардан ўтган касбнинг давомчиси. Бугунги кунда эса Иброҳим ака вилоятда ҳунармандчиликни янада ривожлантиришга, кўплаб истеъдодли шогирдлар тайёрлаш йўлида меҳнат қилаётир. Шуниси диққатга лойиқки, уста Иброҳим яқинда вилоятда ўтказилган ҳунармандлар кўргазмасида ғолиб деб топилди.

Уста Иброҳимжон пичоқларига нафақат республикамизда, балким хорижда ҳам қизиқиш катта. Шуни айтиб ўтишни жоиз билдикки, Иброҳимжоннинг ўғиллари Шарофиддин, Ҳусниддин, Аслиддинлар ҳам ота изидан боришмоқда. Хуллас, ҳақиқий санъат ҳеч қачон завол топмайди, деган нақлга яна бир бор ишонч ҳосил қилишингиз мумкин.

СУРАТЛАРДА: уста ўғли Ҳусниддин билан иш устида; уста яратган совға пичоқлар намунаси.

Ш. АЛИМОВ олган суратлар.

• *АКС-САДО*

ҚАРС ИККИ ҚЎЛДАН

«ТИЛ ҲАҚИДАГИ ҚОНУН ОСМОНДА ОСИЛИБ ТУРИБДИМИ?» МАҚОЛАСИНИ ЎҚИБ

Газетанинг шу йил 12 февраль кунги сонида чоп этилган «Тил ҳақидаги қонун осмонда осилиб турибдими!» номли мақолани ўқир эканман, бундан бир неча кун аввал «Ёшлик» студияси томонидан намойиш этилган телекўрсатув ёдимга тушди.

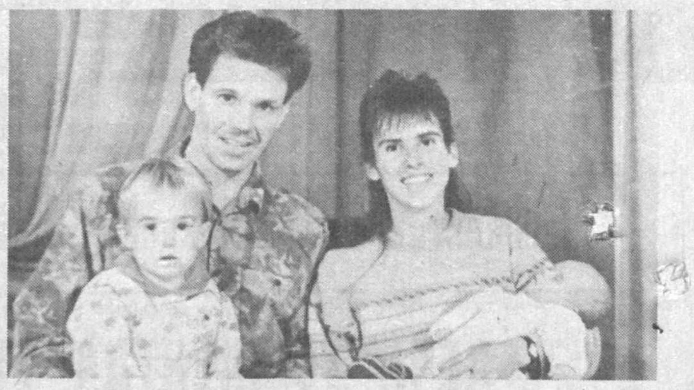

Кўрсатув тўрт ой муқаддам Ўзбекистонга ишлаш учун келган голланд оиласи ҳақида бўлиб, суҳбат соф ўзбек тилида олиб борилган эди. Кўрсатув махсус тайёрланмаганмикан деган хаёл ўша оила билан учрашиш истагини туғдирди...

Хонадон қўнғироғини босаман. Орадан бир зум ўтиб-ўтмай эшик очилди ва эгнида беқасам тўн, бошида чўст дўпписини кийган, 30—35 ёшлардаги баланд бўйли, оқ-сариқдан келган йигит мени ўзбекона тавозе билан кутиб олди.

— Ассолому алейкум хоним! Бахт ҳамиша ҳамроҳингиз бўлсин! Хуш келибсиз хонадонимизга! Қани, қани марҳамат қилинг, — деди у.

Ростини айтсам, замона зайли ота-боболаримиз урф-одатларини унуттириб, бизни эшик қоқиб келган одамга кимсиз, нима иш билан келдингиз деб сўрашга одатлантирганлариданми, бундай илтифотлардан бироз эсанкираб ҳам қолдим.

— Рухсат этинг, — дея йигит елкамдан пальтомни олиб илгакка илар экан, ичкарига қараб: — Мадлен хоним, меҳмон келди, кутиб олинг, — деди хушнудлик билан.

Ёш келинчакларимиздай атлас лозим кийиб, шоҳи дуррача танғиб олган хонадон соҳибаси мени тўрга ўтқазиб, назокат билан ўрнидан туриб, пахта гулли пиёлада чой тутар экан, деди:

— Ташрифингиздан беҳад миннатдормиз хоним, марҳамат қилиб ўзингизни таништирсангиз.

— Қизиқ бўлди-ку, — дейман ҳижолатомуз, ким, нима мақсадда келганимни сўраб суриштирмасдан...

— Э, йўқ, — дейди Йохан мени тўхтатиб, — ўзбек дўстларимиз бизга доимо «меҳмон отангдан улуғ» дейдилар. Отамиздан улуғ инсон хонадонимизга ташриф буюрса, яна у ўзбек бўлса, биз кимсан деб сўраб ўтирсак... Бу биз ўрганаётган ўзбек миллий урф-одатларига мутлақо тўғри келмайди.

Йохан Улен оиласи (хотини Мадлен, қизи Жой) билан ўтган йил сентябрь охирларида Голландиядан Ўзбекистонга икки йилга ишга келибди. Хотини журналист бўлиб, ёш болали бўлгани учун уйда экан.

— Ўғлингизнинг исми ростдан ҳам Мақсудми? — ишонқирамай сўрайман Йохандан.

— Ҳа, унга ўзбек исмини берганмиз. Биз Тошкентга келганимизда хотиним ҳомиладор эди. Янги иқлим, янги шарт-шароитлар унга бироз таъсир этиб, хотиним муддатидан олдинроқ туғруқхонага тушди. Аммо дўхтирларнинг, айниқса, Мақсуд исмли врачнинг саъй-ҳаракатлари туфайли ўғлим соғ-саломат туғилди. Унга биз яхши ният билан Мақсуд деб ўша қўли енгил шифокорнинг исмини қўйдик.

— Ўзбеклар, Ўзбекистон нимаси билан эътиборингизни тортади?

— Гўзал табиатию, сизлар ҳали билиб-билмаган, кўриб-кўрмаган беқиёс бойликлари билан, ўзбек халқи эса жаҳонга достон қилса арзигулик бағри кенглиги, меҳмондўстлиги билан бошқа юрт, бошқа халқлардан ажралиб туради. Очиқ кўнгил ва меҳрибон ўзбекларни ўз қадрдонларимдай севиб қолдим.

— Ўзбек тилини аввал ҳам билармидингиз?

— Йўқ, мутлақо билмасдим. Ишим нафақат Тошкент, балки Андижон, Фарғона вилоятлари билан ҳам боғлиқ. Ишда, сафарда, бозор, магазинларда одамлар билан мулоқот мени ўзбек тилини тез ўрганишга ёрам берди ва мажбур этди ҳам.

Иккинчи томондан эса, шу ерда яшаб туриб туб халқ тилини билмаслик, катта гуноҳ ва бу халққа нисбатан ҳурматсизлик деб биламан.

— Тилимизни ўрганиш қийин кечдими? — сўрайман яна Йохандан.

— Тил ўрганиш, албатта, осон эмас, аммо истак бўлса қийинчилик чекинади. Авваллари мен дунёда энг гўзал тил фарангилар тили деб билардим. Ўзбек тили ҳам майинликда фаранги тилидан сира қолишмас экан. Бу тилни хотиним, болаларим ҳам ўрганишаяпти.

— Ўзбекистонда яшовчи бошқа миллат вакилларига тил ўрганиш учун 8 йил муддат белгиланган дейсиз, — дея суҳбатимизга қўшилади Й. Уленнинг хизматдоши, нидерландиялик Ханике хоним.— Менимча, — дейди у, — агар шарт-шароит ва вазият тақозо этмаса, белгиланган маълум бир муддат ҳам тил ўрганишда унчалик роль ўйнамайди. Кўп кузатаман, Ўзбекистонда яшовчи русий забон аҳолининг кўпчилиги ўзбек тилини билишни, ўрганишни истайдилар. Аммо китобдан ўрганиш бошқа-ю, жонли мулоқот бошқа-да! Сизларнинг кўпчилигингиз эса улар билан ўзбек тили ўрнига рус тилида гаплашишни осон ва афзал кўрасизлар. Мана ўзингиз, хизматда бошқа миллат вакиллари билан ўзбек тилида гаплашасизми, имоним комилки йўқ. Чунки сиз учун рус суҳбатдошингизга рус тилида фикр билдиришингиз осонроқ. Ўзбек халқининг «Қарс икки қўлдан» деган ажойиб мақоли бор. Қонун яхши, аммо уни амалга оширишга бир ёқлама ёндошмай, ҳамма фаол иштирок этишлари зарур.

Ханике хонимнинг сўзлари мени ўйлантириб қўйди. Эҳтимол, янги ҳаёт чорраҳаларидаги саъй-ҳаракатларимизу камчиликларимиз биздан кўра четдан келган кишига яхшироқ аёндир.

Тан олиш керакки, Ханике хоним айтмоқчи ишда ҳам, уйда ҳам мен русий забон қўшниларим билан ўзбек тилида ҳижжалаб ўтиргандан кўра рус тилида гапиришни осон кўраман. Бир мен эмас, деярли ҳаммамиз шундай қиламиз, даврада биттагина ўзбек тилини билмайдиган одам бўлса ҳам русчага ўтиб кетамиз. Бу билан ўзимиз билмаган ҳолда тилимиз ривожини, тил ҳақидаги қонуннинг ишлашини сусайтираётганимизни сезмаймиз.

Гулпошша ЭРГАШХЎЖАЕВА.

• *«Халқ сўзи»га жавоб берадилар*

ЗАГУЗОВ ИШДАН ЧЕТЛАШТИРИЛДИ

АНГРЕН ШАҲАР ҲОКИМИ С. ЮСУПАЛИЕВ:

«Халқ сўзи»нинг 1993 йил 12 февраль кунги 30-сонида «Тил ҳақидаги Қонун осмонда осилиб турибдими!» сарлавҳаси остида чоп этилган «Ангренская правда» шаҳар газетасининг «На распутье» (Аросатда) мақоласи юзасидан бир гуруҳ ангренликлар томонидан билдирилган ҳақли эътирозлари бўйича қуйидагиларни маълум қиламиз:

Ҳақиқатан ҳам рус тилида чоп этилувчи «Ангренская правда» газетасида «На распутье» мавзусидаги мақолага ўхшаш материаллар 1992 йил давомида бир неча бор ёритилди, Давлат тили Қонунини ҳаётга татбиқ қилиш ҳақида қилинаётган ишлар ахборот сифатида деярли берилмади. Маҳаллий ҳокимият томонидан газета фаолияти бир неча бор кўриб чиқилганлигига қарамасдан «Ангренская правда» саҳифаларида сўнгги пайтларда шаҳар, вилоят, республика ҳаётига оид материаллар бериш ўрнига айрим давлатларга тааллуқли сиёсий-ижтимоий хабарлар кенг кўламда ёритилди. Одоб-аҳлоқ, катталарга ҳурмат, кичикларга иззат ўрнига қарияларимиз кўнглини чўктирувчи турли мақолалар мунтазам шаклда чиқа бошлади. Бизнинг урф-одатларимизга ёт бўлган материалларга афсуски кенг ўрин берилган.

«Ангренская правда» фаолиятидаги мавжуд камчиликларни бартараф этиш мақсадида Ангрен шаҳар маслаҳат кенгаши (1993 йил 18 февраль) йиғилиши бўлиб ўтди. Унда «Ангренская правда» газетасидаги барча камчиликлар рўй-рост очиб ташланди ва маслаҳат кенгаши таклифига асосан шаҳар ҳокимининг қарори билан «Ангренская правда» газетаси муҳаррири А. П. Загузов ишдан четлаштирилди. Шунингдек келгусида шаҳар газеталарининг иш фаолиятини янада яхшилаш мақсадида «Ангрен ҳақиқати» ва «Ангренская правда» рўзномалари бирлаштирилиб, мазкур газетага муҳаррир қилиб А. Раззоқов тайинланди.

«ЯНА ЁЗ КЕЛАДИ»

1993 йил, 29 январь

ФАРҒОНА ШАҲАР ҲОКИМИ А. ОТАБОЕВ:

Газетангизда юқоридаги сарлавҳа остида чоп этилган мақола халқ таълими бўлими, оталиқ ташкилотлари, Фарғона қишлоқ Кенгаши, «Оқариқ» жамоа хўжалиги раҳбарлари иштирокида муҳокама қилинди ва унда келтирилган фактлар қисман тасдиқланди.

Ҳақиқатдан ҳам, 1993 йил 6 январда 36-мактабнинг иситиш тармоқлари қаттиқ совуқ натижасида ишдан чиққан. Шаҳар ҳокимлигининг топшириғига кўра тегишли ташкилотлар бир ҳафта муддат ичида мактаб иситиш тармоқларини таъмирлаш, газлаштириш билан боғлиқ ишлар ҳажмини аниқлашди. 1993 йил 1 майга қадар зарур маблағ ва қурилиш ашёларини ҳозирлаш, 1 августга қадар таъмирлаш ва газлаштиришни якунлашга қарор қилинди. Бу ишларнинг ижросини ҳокимлик ўз назоратига олди.

НАЗОРАТНИ СУСАЙТИРГАНЛИГИ УЧУН

ЎРТА ОСИЁ ТЕМИР ЙЎЛИ БОШҚАРМАСИ БОШЛИҒИНИНГ БИРИНЧИ МУОВИНИ Н. ЭРМАТОВ:

Бир гуруҳ йўловчилардан шаҳар атрофига қатновчи 6454 рақамли электр поездида хизмат вазифасини ўтовчи назоратчи-тафтишчиларнинг чипталарни текширишда одамлардан йўл кира ҳақларини ундиришдаги хатти-ҳаракатлари ҳамда жанубий вокзалдаги электр поезди тўхташ бекатида чипталар ўз вақтида сотилмаётганлиги хусусида муҳарририятимиз шикоят хати олган эди. Хат текшириш ва чора кўриш учун Ўрта Осиё темир йўл бошқармасига юборилди. Бошқарма бошлиғининг биринчи ўринбосари Н. Эрматов имзоси билан қуйидаги жавоб олинди: Текширув натижасида йўловчилар билдирган эътирозлар ўз тасдиғини топди. Тошкент темир йўл бўлимининг шу йил 15 январдаги буйруғига асосан бир маромда чипта сотилишини таъминламаганлиги учун жанубий вокзал бошлиғи С. А. Илёсовга қаттиқ хайфсан эълон қилинди. Тошкент-Ховос электр поездида чипта текширишда йўл қўйган хатолиги учун назоратчи-тафтишчи Р. Ғафуровга қаттиқ хайфсан берилди. Назорат-тафтишчиларнинг ишлари устидан етарли назорат ўрнатилмаганлиги учун назоратчи-инспектор М. Шальда ўз вазифасидан четлаштирилди.

«ҚИЙИҒИ ЧИҚҚАН ҚИЙҒИРАЛИ»

1992 йил, 23 декабрь

ПОП РАЙОН ҲОКИМИНИНГ БИРИНЧИ ЎРИНБОСАРИ И. СИРОЖИДДИНОВ:

Юқоридаги мақолада келтирилган фактларни текшириш учун махсус комиссия тузилди ва унинг якуни район ҳокими маслаҳат кенгаши йиғилишида кўриб чиқилди. Унда танқидий фактлар юзасидан тегишли раҳбарларнинг ахборотлари тингланди.

Район ҳокимининг қарори билан фонд маҳсулотларининг ноқонуний сотилишига йўл қўйганлиги, матлубот жамиятлари раҳбарлари ва кадрлар устидан назоратни бўшаштириб юборганлиги учун район матлубот жамиятлари уюшмаси раиси М. Баҳриддинов огоҳлантирилди. Район матлубот жамиятлари бошқаруви ҳайъатининг қарори билан Найман матлубот жамияти бошқаруви раиси И. Ғозибоевга қаттиқ хайфсан, шу матлубот жамияти уюшмаси раиси муовини М. Ҳайдаровга хайфсан эълон қилинганлиги ва савдо бўйича раис муовини Х. Раҳимовнинг ишдан олинганлиги инобатга олинди. Дон маҳсулотлари комбинати директори В. Йўлдошевга комбинат орқали тақсимланган маҳсулотлар ноқонуний равишда сотилганлиги, шу сабабли корхонада тафтиш ўтказилганлигига қарамай, коллективда ушбу масала кўриб чиқилмаганлиги кўрсатиб ўтилди.

• *Депутатлик ҳаловат эмас*

ИШЛАРИМИЗ ЯХШИ БЎЛАДИ

Жиззах район «Янги ҳаёт» жамоа хўжалиги фермасининг сут соғувчиси, Ғандумтош қишлоқ кенгашининг депутати Саъдинисо Жонузоқовани шунчаки расмиятчилик учун депутатликка сайланган деб ҳисоблайдиганлар ҳам бор экан. Ана шу гаплар боис мен унинг ўзи билан учрашишга қарор қилдим. Маълум бўлишича, Саъдинисо 1984 йили мактабни битириб, тўғри шу фермага ишга келган, ўшандан бери мудом сут соғувчилик қилар экан.

— Ўқишга кетмоқчи бўлмадингизми? Ё бошқа иш изламадингизми? —дея сўрадим мен.

— Дарахт бир жойда кўкаради,— деди Саъдинисо ярим ҳазил билан.

Отаси Ҳусан ака ҳам фермада молбоқар бўлиб ишлар экан, ака-укалари Эркин, Тўлқин, Ўктам, Фарҳод, Фурқатлар ҳам шу фермада молбоқар.

—Ферманинг қандайдир сеҳри бордирки, ҳаммаларингиз шу ердан бошқа ёққа кетишни истамайсизлар...

— Уйимизнинг олди. Пахтага чиққанимизда, у ернинг даромади ферманикидан зўр эмас ҳар қалай, қолаверса, ўзимизда ҳам мол-ҳол бор. Мен депутат сифатида ҳар бир оила молини ем-хашак билан таъминлаш масаласини сессия кун тартибига киритганман.

— Ҳал бўлдими?

— Албатта. Ҳал қилмаганларига қўяманми? Бизга халқнинг хотиржамлиги керак. Бугун кимнинг уйида мол бўлса, у ем-хашак билан таъминланган бўлса, ўша одамнинг тирикчилиги яхши ўтади. Президентимиз шу масалага катта эътибор қаратиб, жуда тўғри йўл тутаяптилар.

Мен фермамиздаги ҳар бир ходим ун, оқ мой, гуруч, чой каби тақчил озиқ-овқат маҳсулотлари билан таъминланиши масаласиниям хўжалигимиз раҳбарлари олдига кўндаланг қўйдим. Буниям ҳал қилиб беришди.

— Сиз депутат сифатида яна қандай топшириқлар олгансиз?

— Фермада медпункт қурилиши керак эди. Бир хонани ажраттирдик. Бир духтур ҳам келиб иш бошлаган эди. Кейин кетиб қолди. Энди бошқасини излаяпмиз.

— Яна қандай муаммолар бор?

— Энди-и, нима десам экан? Хўжалигимиз 1992 йил мартида «Москва» колхозидан ажралиб алоҳида бўлди ва фермамиз янги хўжалик таркибига кирди, аммо беда, макка каби озуқабоп экинли майдонларнинг бари «Москва»да қолди. Биз ем-хашакни нуқул қиммат нархларда сотиб олишга мажбур бўлдик. Ҳозир ҳар бир килограмм емни 20 сўмдан олаяпмиз. Сутни эса 10 сўмдан сотаяпмиз. Бошқа харажатлар ҳам шунга яраша. Бензин, солярка ни айтманг. Энди аравага ўтмоқчи бўлаяпмиз. Ҳалиям бош зоотехнигимиз Шуҳрат Тўрақуловнинг тадбиркорлиги туфайли ферма ўзини тутиб турипти. 1992 йили бор-йўғи 700 минг сўм зарар билан чиқдик. Хўжалигимиз 9,1 млн. сўм соф даромад билан йилни якунлагани туфайли бизнинг заримиз у қадар билинмай кетди. Бу йил чорвачилик масаласи қаттиқ қўйилди. Энди ем-хашак билан тўлиқ таъминланамиз. Макка экаяпмиз, донини янчиб ем қиламиз, пояси силос бўлади. Бедазорларни молга етадиган даражада кўпайтиришаяпти. Умуман, бизнинг соҳага хўжалик раҳбарларининг эътибори катта бўлаяпти, умрларидан барака топишсин.

Мана, қишлоқларимизга газ келяпти, телефон ўрнатиладиган бўлди. Шундан сўнг шаҳарликлардан фарқимиз қолмайди. Мол-ҳолимизнинг борлиги эса — катта имконият, шу туфайли маошнинг камлиги (рост, у ҳозирча кам) билинмайди. Хуллас, ишларимиз яхши бўлади.

Мен Саъдинисонинг ишонч билан айтган гапларига ишондим.

А. МАМАРАСУЛОВ,
«Халқ сўзи» мухбири.

Республика янгиликлари

САВОБ

ХЎЖАЙЛИ район хом ашёни қайта ишлаш корхонаси меҳнат жамоаси савоб ишга қўл урди. 200 дан зиёд кўп болали, кекса, кам таъминланган, боқувчисиз кишиларга пиёз, сабзи, узум шарбати ва бошқа маҳсулотлар улашилди. Бу сарф-харажатлар ўтган йили режадан зиёд етиштирилган фойда ҳисобидан қопланди.

ФОЙДАСИ ТЕГАДИ

«ЭКОСАН» жамғармасининг Қорақалпоғистон бўлими очилди. У экологик талофот марказида истиқомат қилаётган одамларнинг оғирини енгиллатиш, экология муаммоларини ҳал қилиш билан шуғулланади.

«НАВРЎЗ» РЎЙХАТГА ОЛИНДИ

ЯНГИ тузилган «Наврўз» хайрия жамғармасини Қорақалпоғистон Адлия вазирлиги рўйхатга олди.

Мақсад умумхалқ байрами Наврўзни қизиқарли, мазмунли ва тантанали нишонлаш, миллатлараро ҳамкорликни, қардошликни мустаҳкамлаш, миллий маданиятларни, урф-одат ва анъаналарни ривожлантириш, кам таъминланган кишилар, меҳнат ва туғма ногиронлар, боқувчисидан маҳрумлар, кўп болали оилалар, уруш ва меҳнат фахрийлари, байналмилал жангчилару ёш келин-куёвлар, табиий офат жабрдийдаларини моддий ва маънавий қўллашдан иборат.

М. АҲМЕДОВ,
«Халқ» сўзи мухбири.

ҲУНАРДАН УНАР

ҒАЛЛАОРОЛ районидаги 5-ҳунар-техника билим юрти ўқувчилари газ горелкалари ясашни ўргандилар. Ҳозир бу маҳсулот савдога чиқарилмоқда. Харидор сероб.

ХОРИЖНИКИДАН ҚОЛИШМАЙДИ

МАТЛУБОТ жамияти корхонасида шиша синиқларидан турли рўзғор буюмлари тайёрланаяпти. Жумладан, 180-200 сўмлик гулдон сифати ва чиройи жиҳатидан хорижникидан асло қолишмайди.

СОВХОЗ РЕСПУБЛИКАГА ЧИҚМОҚЧИ

«ҒАЛЛАОРОЛ» совхозида атлас цехи ишга тушди. Цех маҳсулотлари район дўконларида туриб қолаётгани йўқ. Корхона мутахассисларининг таъкидлашига қараганда, атласчилар тез орада вилоят ва республика миқёсида савдо қила бошлайдилар.

Ўз мухбиримиздан.

• *Иқтисодиёт чорраҳаларида*

МАВЖЛАНАЁТГАН ҲАЁТ

Шу кунларда жумҳуриятимизда яшаб меҳнат қилаётган ҳар бир ходим, ҳар бир раҳбарни «Қандай қилиб, қайси омиллар ҳисобига халқ хўжалигини иқтисодий буҳрондан олиб чиқиш мумкин!» деган масала ўйлантирмоқда. Зеро, иқтисодий мустақиллик, ўз-ўзини бошқарув талаб этаётган ислоҳотларни муваффақиятли амалга ошириш учун катта интилишлар мавжуд.

Маълумки, завод ва фабрикалар мустақилликни, юртимизнинг гуллаб-яшнашини тўла таъминлайдиган асосий манбалардир. Ҳозирги кунда мавжуд корхоналарнинг тўла қувват билан ишлашига шароит яратиб бериш, уларнинг мустақиллигини кафолатлаш, маблағлардан эркин фойдаланиш учун имкониятлар яратилмоқда. Корхоналараро алоқалар йўлга қўйиляпти. Қўшимча маҳсулот ишлаб чиқариш, янги корхоналар бунёд этиш эвазига ишчилар турмуш даражасини кўтариш, инсоннинг қадр-қимматини тиклаш, ижтимоий муносабатларни ўзгартириш, тангликдан қутилишнинг чора-тадбирлари кўрилмоқда. Буларни корхоналарнинг ишчи кучларигина эмас, балки ўз меҳнатидан ҳар томонлама манфаатдор инсонларгина амалга оширади. Бинобарин бундай манфаатдорлик ҳаётнинг миллий ва маданий қирраларини қамраб олиши тайин.

Биз яқинда Тошкентдаги «Юлдуз» ишлаб чиқариш бирлашмасида бўлдик. Бу ерда кўплаб ижобий ўзгаришлар рўй бермоқда. Корхонанинг хом ашё таъминотида бир қадар муаммолар бўлишига қарамасдан ўтган 1992 йилда тўла қувват билан ишлашга эришилди. Ишчи ўринлари қисқартирилмасдан барча ишчилар тўлиқ иш билан таъминланди. Ҳозир бу ерда 4 мингдан ортиқ киши меҳнат қилмоқда. Ўтган йили 1 миллиард 406 миллион сўмликдан ортиқ маҳсулот ишлаб чиқарилди. 1 миллион 77 минг дона эркаклар костюм-шимлари ва аёллар учун костюмлар тикилди. Иккита янги тикув цехи ишга туширилиб, бу ерда ишлаш учун 150 та одам ишга қабул қилинди. Ишлаб чиқаришни кенгайтириш мақсадида 5 та кичик корхона ва битта «Афузал» ўзбек-афғон қўшма корхонаси ишга туширилмоқда. Ўтган йил корхона учун маҳсулот сифатини яхшилаш йили бўлди. Сифатли бажарган иши учун ишчиларга қўшимча маош ҳам тўланди.

Айни кунларда корхона тўла қувват билан ишлаётир. Режалар ошириб бажарилмоқда. Шундай бўлсада, аҳолининг бундай маҳсулотга бўлган талабини тўла қондириб бўлмаяпти. Демак, қўшимча маҳсулот ишлаб чиқаришни йўлга қўйиш керак. Бунга эса ишчиларнинг масъулиятини ошириш, янги цехларни ишга тушириш, меҳнат шароитини янада яхшилаш эвазига эришиш мумкин. Маъмурият ҳозир айнан шу йўлдан бормоқда. Иқтиосдий қийин шароитда ҳам ишчиларнинг унумли ишлашлари учун барча қулайликлар яратиляпти. Албатта ишчиларда меҳнатидан қониқиш, манфаатдорлик ҳисси бўлмаса, уларнинг ишида ҳам унум бўлиши қийин. Шунинг учун ҳам уларни оғир иқтисодий шароитда ижтимоий муҳофазалаш чора-тадбирлари кўрилаяпти. Корхона ишчилари учун 36 хонадонлик уй қуриб битказилди. Ишчиларни арзон нархларда мева-сабзавот, озиқ-овқат маҳсулотлари билан таъминлаш йўлга қўйилган. Жорий йилда ишчиларни уй билан таъминлаш мақсадида 32 хонадонлик уй сотиб олинади ва унга қўшимча 24 хонадонлик уй қурилиши режалаштирилган.

Корхонада барча байрам тантаналари кенг нишонланади. Бу ерда асосан аёллар меҳнат қилади. Яқинда Халқаро хотин-қизлар куни 8 март катта тантана қилинди. Ҳар бир ишчига бир минг сўмдан мукофот пули берилди. Корхонада кўплаб йиллар меҳнат қилган, айни пайтда қарилик гаштини сураётганлар ва болалик аёлларга 500 сўмдан пул тарқатилди.

Корхона ишчисининг ўртача ойлик маоши 11—12 минг сўмга етди. Яна уларнинг ҳар бири билан шартнома тузилган. Агар унда кўрсатилган режалар тўлиқ бажарилса, ишчи яна қўшимча ҳақ олади. Уларнинг барчаси масъулиятни оширишга ёрдам бермоқда. Бу йил корхонада маҳсулот ишлаб чиқариш ҳажми ва хом ашё билан таъминлаш миқдори ўтган йилга қараганда 8—9 фоизга ўсади.

Маҳсулотга талабни ўрганиш, уларнинг ранг-баранглигини таъминлаш мақсадида Андижон, Шаҳрихон, Қўқон, Термиз, Қарши, Тошкент шаҳарларида фирма дўконлари ишга туширилади. Бу маҳсулотнинг сифатини ва миқдорини яхшилашга янада ёрдам беради.

Яқинда корхонада меҳнат шанбалиги ўтказилди. Бундан тушган маблағнинг ярми «Наврўз», Шароф Рашидов фонди, Болалар ва бошқа фондларга ўтказилди. Қолган даромадни эса корхона иш фаолиятини янада ривожлантириш, ишчиларни ижтимоий ҳимоялаш мақсадларига сарф қилиш кўзда тутилган.

Наврўз — яшнаш, яшариш айёмига ҳам саноқли кунлар қолди. Корхона ишчилари бу айёмни дилларда қайноқ эзгулик ва кўтаринки руҳ билан қаршилаяптилар. Бу ерда байрам кенг нишонланади. Баҳор таомлари дастурхонга тортилади. «Баҳор» ашула ва рақс ансамбли ишчиларнинг дилини хушнуд этади. Бу айёмга корхонада ишлаб кетган нафақахўрлар таклиф қилинади. Байрам арафасида ишчиларни рағбатлантириш мўлжалланган.

Кўриниб турибдики, корхонада ҳаёт қайнамоқда. Маҳсулот миқдорини кўпайтириш йўллари ахтарилаяпти. Шу кунларда корхона учун асосий муаммо бўлиб турган банк операциялари яхши йўлга қўйилса эди, корхонани хом ашё билан таъминлаётган республикалар билан ҳамкорлик қилиш янада изга тушган бўларди. Бу ўз-ўзидан корхона фаолиятини янада кенгайтириш имконини берарди. Зеро, юрт мустақиллигини мустаҳкамлашда, халқ фаровонлигини таъминлашда иқтисодий ҳамкорликнинг ҳиссаси беқиёс.

О. РАҲИМОВ,
«Халқ сўзи» мухбири.

СУРАТЛАРДА: 1. «Юлдуз» ишлаб чиқариш бирлашмасининг бичув цехи умумий кўриниши. 2. Шу цехнинг бичиқчи устаси Саида Иброҳимова. 3. Тикувчилар Фотима ва Зуҳра Собировалар. 4. (чапдан ўнгга) катта уста Надежда Шунна, уста Озода Усмонова, цех бошлиғи Феруза Нуриддинова ва уста Хотира Набиевалар маҳсулот сифатини кўздан кечиришмоқда.

А. МАМАДАМИНОВ
олган суратлар.

Заҳириддин Муҳаммад Бобур таваллудининг 510 йиллиги олдидан

«...СЎЗИМНИ ЎҚИБ, СОҒИНГАЙСАН ЎЗИМНИ»

Ўзбекистон Фанлар академияси мухбир аъзоси, тарих фанлари доктори, шарқшунослигимизнинг сарбонларидан бири Сабоҳат опа Азимжонованинг иш столида Заҳириддин Муҳаммад Бобурнинг икки сурати турибди. Булардан бири — XVII асрга оид миниатюра, иккинчиси эса «Ҳиндистон девони» деб аталмиш китобдаги сурат (асли Британия музейида сақланмоқда). Олима бирин-сирин ана шу икки суратга синчков назар солади ва бизни ҳам шунга даъват этади. Биринчи суратдаги Бобур бир жиҳатдан ҳиндга, форсга ўхшаб кетади. Девондаги сурат эса Бобур ватандошлари сиймосини эслатади.

— Менга қолса, шоиримизнинг «девон»даги сурати Бобурнинг ҳақиқий сиймосига яқин бўлса керак, — дейди олима. — Ахир у ўзбек фарзанди эди-ку, юз-кўзи, қони-жони билан ўзбек эди — у...

Шу ўринда Сабоҳат Азимжонованинг ўзи ҳақида ҳам икки оғиз гапириб ўтсак. Муҳтарама олимамиз 40-йилларнинг бошида Тошкент педагогика институтини битирган. Сўнгра Тошкентда машҳур шарқшунослар Якубовский, Крачковский, Беляев қўлида аспирантурада таҳсил кўрган. Ҳозир чет тилларни ўрганишга қизиқиш кучайиб кетган бир кезда, Сабоҳат опа мансуб бўлган авлод хорижий забонларни қай тарзда ўрганганини айтиб ўтиш ўринлидир.

— Ленинградда аспирантурада олима Тожихон Қодирова билан ўқиётган кезимда араб, форс ва француз тилларини ўргандим, — дейди Сабоҳат опа. — Кутубхонага эрталаб бориб, кечқурун чиқиб кетар эдик. Уриниб-туртиниб тил ўрганар эдик. Агар менга Заҳириддин Бобурнинг муборак сўзлари, яъни!: «ҳар кишинингким бир ишга машғуллиги бор эди, мақсади ва ғарази ул эдиким, бу ишни камолга тегургай», — деган табаррук калималари мадад бўлган десам баландпарвоз гапиряпти деб ўйламанг. Мен умр бўйи Бобурни ўргандим. Умр бўйи ана шу буюк давлат арбоби ва шоирнинг асарларига маҳлиё бўлиб яшаяпман.

Мана, сиз, Бобурнинг 500 йиллик тўйи нега қуруққина нишонланди, деб сўраяпсиз. Ростини айтсам, ўшанда замоннинг феъли тор келди. Шоирнинг назмини эсланг!: чархнинг мен кўрмаган жабру жафоси қолдиму?! Хаста кўнглим чекмаган дарду балоси қолдиму?! 500 йиллик тўйида ҳам ўша чарх ўзининг ўткир тишлари билан алломанинг этагига ёпишди. Ўша кезлар муҳтарам адабиётшуносимиз Азиз Қаюмов билан Марказий Комитетнинг мафкура секретари Оқил Салимов ҳузурида бўлдик. Олим олимни тушунар, деган умидда эдик. Дарҳақиқат, у киши мақсадимизни англади, боя айтганимдек, тўй ижодкорга яраша шону шавкат билан ўтмаган бўлсада, лекин, ҳарқалай, «Бобурнома» ва Бобур девони рус тилида қисқартириб бўлса ҳам нашр этилди. Халқ севган шоиримиз айтганидек, «яхшиларнинг ҳиммати унутилмас, унутилмас улар олдидаги қарз»...

«Бобурнома»ни ўзбек тилида тўла нашр этишдек савобли юмушга Порсо Шамсиевдек муҳтарам устозларимиз қўл уришган эди. 1960 йилда чиққан бу асар бир қадар мукаммал бўлиб, маданий-илмий ҳаётимизда катта воқеа бўлган эди. Асар XIX асрдаёқ Европа ўқувчиси-қўлига етиб борган. Агар русча нашри ҳақида гапирадиган бўлсак, аввало, Михаил Сальенинг беминнат хизматларини айтиб ўтишимиз керак. Бу зукко арабшунос ва туркийшунос олим оғир дардга чалиниб, юролмай қолган эди. У билимдонлик ва қунт-ихлос билан Бобурнинг шоҳ асарини русчага ўгирди. Мен унинг 1958 йилдаги биринчи нашрига сўзбоши ёзганман, таҳрир қилганман. Шу кунларда бу бебаҳо китобнинг навбатдаги нашри корректурасини ўқир эканман, яна таржимонимизнинг маҳоратига тасанно айтиб, унинг хотираси олдида бош эгмоқдаман. Хайрли иш унутилмайди, деб шунга айтадилар-да...

Бобурнинг дастхати ҳақида гап очдингиз. Бунинг тарихи қуйидагича: мен Деҳлига халқаро илмий анжуманга борган эдим. 1964 йил эди чамаси. Деҳли университетининг профессори Низомиддин бизга илмда «Бобурнинг Ҳиндистон девони» деб аталадиган тўпламни кўрсатди. Бу тазкирага Бобурнинг асосан ўзбек тилида ёзилган шеърлари киритилган эди. Китобнинг охирги бетидаги байт менинг эътиборимни тортди. Мана ўша икки мисра:

Ҳар вақтки кўргайсан
ушбу сўзимни,
Сўзимни ўқиб соғингайсан
ўзимни.

Бу мисралар Бобурнинг ўз қўли билан ёзилган, яъни унинг дастхатидир. Жаҳонгир подшоҳнинг ўғли Шоҳжаҳон имзо қўйиб, ўз муҳрини босиб, бунга гувоҳ бўлиб турибди. Бу Заҳириддин Муҳаммад Бобурнинг бизга маълум бўлган биринчи ва охирги дастхатидир. Кейинчалик мен «Ҳиндистон девони»ни 1966 йилда рус тилида нашр эттирдим. Мана энди юбилей шарофати билан уни кенгайтириб, янги илмий мулоҳазалар асосида ўзбек тилида яна нашр этиш мавриди келмадимикин, деб ўйлаб қоламан. Фикримча, бу китобни улуғ аждодимизнинг ўзи ҳам назардан кечирган. Гарчи, муаллифнинг таҳрир қилган ерлари сезилмасада, дастхати борлиги учун шоир бу девонни ўқиб чиққан, деб умид қилса бўлади.

Катта тўй арафасида сўнгги ўн йил мобайнида Бобур меросини нашр этиш қай тариқа кечганини айтиб ўтиш ўринли бўлса керак. 80-йилларнинг бошида ЮНЕСКО «Бобурнома»ни Парижда француз тилида икки марта нашр этди. Мен биринчи нашрнинг Мовароуннаҳр қисмига сўзбоши ёзганимдан хурсандман. Афғонистон ва Ҳиндистон қисмларига эса шу мамлакатларнинг олимлари кириш сўзи битишган. Иккинчи нашрнинг таҳририда ҳам қатнашишга муяссар бўлганман. Хуллас, шуни айтмоқчиманки, ватандошимизнинг асарлари жаҳоннинг йирик илмий марказларида ўрганилмоқда, нашр этилмоқда.

Бобурдек ноёб истеъдоднинг меросини пухта ўрганиш ва тарғиб этиш учун Тошкентда халқаро илмий анжуман чақирилса айни муддао бўлур эди. Анчагина сарф-харажат қилишга тўғри келади. Лекин ватандошимиз хотираси учун, илмимиз ва маданиятимиз равнақи учун шу ишларни қилсак арзийди.

Манбаларда нақл қилинишича, қуйида мен айтадиган тўртлик Бобурнинг сўнгги мисралари бўлган. Мана ўша биз форс тилидан таржима қилган сатрлар:

Умрим ҳама фироқу
ҳижронда ўтди ғаму
ғусса била
Бу қиммат баҳо умр
арзон ўтди ранжу
аламла
Самарқанду Хиротда
ўтмаган умр айшу
ишратла
Афсус, Аграда вайрона
бўлди жабру ситамла.

Ватанидан йироқда изтироб чекиб яшаган шоиримиз эндиликда мустақилликка эришган юртимизда ёдланмоқда. Улуғларимиз айтганидек, вафотидан кейин қанча асрлар ўтиб эслаш буюк арбобнинг иккинчи умридир.

Абдулла АБДУҚОДИРОВ,
Пўлат НИШОНОВ.
(ЎзА).

АМЕРИКА: ФИКРАТ ВА ҲАЙРАТ

Таниқли олимимиз — иқтисод фанлари доктори, профессор, Нурислом ТЎХЛИЕВ яқинда АҚШда бўлиб, у ердаги нуфузли дорилфунунларда маърузалар қилди, кўпгина юртдошларимиз билан учрашди. Олим ЎзА мухбири билан суҳбатда сафардан олган илк таассуротларини сўзлаб берди.

Ҳозир АҚШда 5 мингдан кўпроқ юртдошимиз яшар экан. Бу ерда уларни ўзбек, қозоқ ёки тожик деб эмас— ҳаммаларини туркистонликлар деб аташади. Улар асосан Нью-Йорк ва Вашингтонда истиқомат қиладилар. Аксарияти тижорат билан шуғулланади, турли хизмат кўрсатиш идораларида ишлайди. Туркистонликлар орасидан ҳуқуқшунос, шифокор, компьютер тизими учун программа тузувчи ва сиёсатшунослик билан шуғулланувчилар етишиб чиқмоқда. Уларнинг турмуши чакки эмас, хусусий уй ва енгил машиналарга эга бўлиш у ерда оддий ҳодиса.

Нью-Йоркнинг Брайтон-Бич қисмида жойлашган «Туркистон» жамияти биносида муҳожирликда вафот этган ватандошларимиз хотирасига бағишланган маросимга таклиф этилдим.

«Туркистон» жамиятининг Президенти Камол Тошкандийга азиз ватанимиз тимсоли — давлатимиз байроғини совға сифатида тақдим этар эканман, асрий эзгу орзумиз — мустақилликка эришилгандан кейинги қисқа муддат — бир йил давомида юртимизда рўй берган улкан иқтисодий ва ижтимоий ўзгаришлар тўғрисида, Президентимиз Ислом Каримовнинг изчил ички ва ташқи сиёсати натижасида Республикамиз жаҳонга юз тутгани, халқимиз фаровонлиги йўлидаги ишлар ҳақида сўзлаб бердим. Юртдошларимизнинг кўзларида ёш қалқиди, истиқлолимиз абадий бўлсин деб дуо қилишди. Биз — Ватанда бегонадек бўлиб келганлар мустақилликдек буюк неъматнинг қадрига ҳали ҳам теран ета олмаганимиздан хижолат чекдим. АҚШдек мамлакат дорилфунунларида оддий ўзбек олимининг маъруза қилиши шу буюк неъматнинг самараси эмасми, ахир!

Сафар давомида Нью-Йоркдаги Колумбия ва Вашингтоннинг Жанубий Шарқий дорилфунунлари ҳамда Кеннан номидаги илмий марказда «АҚШ — Марказий Осиё — Япония иқтисодий учбурчаги», «Ўзбекистон ва унинг жаҳон иқтисодий хўжалик тизими билан уйғунлашув муаммолари» ҳақида маъруза қилдим. АҚШ ишбилармонлари минтақамиз истеъмол бозори, хомашё манбалари билан, зиёлилари эса қадимий маданиятимиз ва анъаналаримиз билан ғоят қизиқаётганининг гувоҳи бўлдим.

АҚШ тараққиётда катта ютуқларга эришган, аммо муаммолари ҳам оз эмас экан. Давлат қарзи тўрт триллион доллардан ҳам ошиб кетибди. Иқтисодиётдаги чалкашликлар Президент сайловида демократларнинг ҳокимият тепасига келиши сабабларидан бири бўлибди. Давлат мулкининг хўжалик ҳаётидаги ҳиссаси унчалик катта эмас. Мамлакатда хўжалик юритишнинг ижара шаклидан самарали фойдаланишади. Катта-катта ишлаб чиқариш воситалари узоқ муддатга ижарага бериб қўйилган. Ҳатто айрим йирик авиакомпаниялар, темирйўл, банклар ҳам давлатники эмас, балки хусусий шахслар ва компанияларга қарашлидир.

Америкалик ишчи фаровон яшаш, тиббиёт суғуртаси, қарзлардан қутилиш учун бетиним меҳнат қилади. Корхона ва муассасаларда меҳнат шундай ташкил этилганки, саккиз соатли иш куни давомида овқатланиб олиш ёки қаҳва ичиш учун саноқли дақиқалар ажратилади. Зеро, шоҳона уйларда яшаш, лимузинларда юришнинг ўзи бўлмайди, албатта.

Мамлакатда ҳамма олди-сотди муносабатлари кредитга асосланган. Масалан, янги машина олиш учун чўнтагингизда пул бўлиши шарт эмас. Бунинг учун автомагазинга иш жойингизни маълум қиласиз. У ерда тўлов қобилиятингизга қараб шартнома тузилади. Ҳар ойда машина қийматини маълум фоизини ўтказиб туролсангиз бас. Ўртача машина 12—15 минг доллар туради, сиз 2—2,5 йил ичида қарздан қутилишингиз мумкин. Бундай олди-сотдидан харидор ҳам, корхона ҳам, давлат ҳам манфаатдор.

Сафарим чоғида АҚШ телевидениеси кўрсатган бир воқеа менга айниқса таъсир қилди. Унда кўмиш учун пул йўқлиги сабабли қариндош-уруғлари катта йўл четида қолдириб кетган саксон яшар негр аёлининг жасади христиан удумларига мувофиқ эҳтиром билан дафн этилгани кўрсатилди. Маросимда юзлаб америкаликлар қатнашди. Мамлакатда эҳтиёжмандларга эътибор катта экан. Мана бир мисол. Янги дўкон ёнида ногиронлар машинаси учун жой қуриб битказилмагунча уни очишга рухсат берилмайди.

АҚШда бадавлат кишиларнинг даромадлари муҳтожларга қайта тақсимланиб туради. Буни хайрия жамғармалари, маданий-маърифий ишларнинг ҳомийлари амалга оширади. Ҳозир АҚШда намойиш этилаётган «Малкхольм-икс» фильмини суратга олишга икки номдор артист 60 миллион доллар маблағ сарфлади. Фильм ислом динини ихтиёрий қабул қилган Ҳабаш йўлбошчисининг ҳаётига бағишланган бўлиб, у қабиладошлари томонидан хоинона ўлдирилади.

Бироқ ҳаёт ҳамиша ҳам силлиқ кечавермас экан. Иқтисодий, ижтимоий ва маданий жиҳатдан анча илгарилаб кетган бу давлатда ўғрилик, ароқчилик ва жиноятчилик каби иллатларнинг кўплиги мени ҳайратлантирди. Баъзилар Вашингтонни «қотиллик пойтахти» ҳам дейишаркан. АҚШда кишилар ўртасида қандайдир бегоналашув бордек туюлди менга. Ҳар бир одам ўз оиласи, дунёси ва тақдирига ўралашиб қолгандек. Биздагидек оила, қариндош-уруғчилик тафти, жамоа ва маҳалла меҳр-оқибатини сезмайсиз.

Америка жамиятидаги бу хил зиддиятларни кўриб, ҳайрон қолмасликнинг иложи йўқ. Назаримда, ҳар тўкисда бир айб деганлари шу бўлса керак.

Суҳбатни А. АЗИМ ёзиб олди.

АЙБЛАГАНДА— БАҚИРИШУ, КЕЧИРИМ СЎРАГАНДА— ШИВИРЛАШМИ?

«Новая время» журналида эълон қилинган туҳмат мақола республикамизда одамларнинг ғазабини қўзғатгани маълум. Мақолада Тожикистондаги биродаркушлик урушининг келиб чиқишида Ўзбекистонни айблашга уриниб, иғво қилинган.

Яқинда «Новая время» таҳририятига Ўзбекистоннинг Москвадаги элчихонасининг расмий жавоби топширилди, унда мақолага асосли баҳо берилган. Журналнинг Бош муҳаррири А. Пумпянский Ўзбекистон ҳақидаги мақолаларнинг муаллифи, чамаси, Республикада ўтказилаётган сиёсатнинг негизларини билмаслигини, таҳририят жамоаси ҳам бундан хабарсизлигини эътироф этди. Шу билан бирга у таҳририят жамоасининг озчилигини, иш ҳажмининг кўплиги ва бир қанча ходимларнинг ёшлигини ҳамда Россия матбуотининг цензурадан ҳоли эканини баҳона қилди.

А. Пумпянский элчихонанинг жавобини эътибор билан ўрганишга ва таҳририят жамоасини у билан таништиришга ваъда берди.

«Новая время» муҳарриринииг шу ҳиммати учун ҳам раҳмат деймиз, Туҳмат қилиб, ёлғонни бир неча минглаб нусхада тарқатишдию, бор гапни, далилларни эса, таҳририятнинг иши бошидан ошиб ётган камсонли ва ёш жамоасигагина маълум қилиш билан чекланар эмишлар.

Бироқ, ходимларнинг тажрибасизлиги ҳам, цензурадан сохта холилик ҳам журналист касби билан боғлиқ энг оддий масъулиятсизликни оқлай олмайди. Бу баҳона йўл қўйилган хатони тан олиш ва кечирим сўраш зарурати каби ахлоқ қоидасига ҳам тўғри келмайди.

• Марказий Осиё: тараққиётнинг янги йўли

СУВ КЕЛСА, БИРГА СИМИРАМИЗ...

ХАЛҚ ДЕПУТАТЛАРИ ХЎЖАНД ТУМАНИ ИЖРОИЯ КОМИТЕТИ РАИСИ АБДУЛЛАЖОН ЎЗБЕКОВ БИЛАН СУҲБАТ

— Хўжанд Фарғонанинг Ўзбекистон тумани билан анчадан буён дўстлашиб келмоқда. Аввало, шу ҳақда гаплашсак.

— Ушбу дўстона алоқаларга олтмиш йил бўлиб қолди. Олдинлари уни мусобақа деб аташарди. Лекин биз ҳеч қачон бир-биримизни енгишни, бир-биримиздан ўзишни ўйламаганмиз. Қайтага, биримиз билганимизни иккинчимизга ўргатдик. Биримизнинг ғамимизга иккинчимиз шерик бўлдик. 1985 йилда бизда кучли зилзила бўлганда яйпанликлар биринчи бўлиб ҳол сўрагани, ёрдам бергани етиб келишди. Ўрни келганда, ўша зилзила оқибатларини тугатишда қашқадарёликлар ҳам ғайрат қилиб ишлаганликларини айтиб ўтайин. Яйпанликлар эса, ҳали-ҳануз хўжандлик боғбонлар яратиб берган Дўстлик боғи ҳақида мамнун бўлиб гапиришади.

Биз яйпанлик дўстларимиз билан алоқаларимизни сусайтирмаган ҳолда Ўзбекистоннинг бошқа районлари аҳли билан ҳам борди-келдини кучайтиряпмиз. Масалан, боёвутликлар билан. У ердан хўжаликларнинг раҳбарлари келиб биздаги агрокомбинат ишини ўрганиб кетишди. Ҳозир бешариқликлар билан алоқаларимиз кучайяпти. Андижоннинг Избосканидан янги пахта навларини олиб келдик. Шунингдек, ўша ерда ўрганган тажриба бўйича бу йил пахта қабул қилиш пунктларини хўжаликлар ўз ихтиёрларига олишди.

Наврўз, Сада каби байрамларимиз ўзбек дўстларимизсиз ўтмайди. Ўз ўрнида биз ҳам дўстларимизнинг тўй-ҳашамларида қатнашамиз. Ўзбекистоннинг мустақиллик байрами тантаналарида Наманганда бўлдик.

— Хизмат тақозоси билан вилоятда кўпчилик одамлар билан учрашаман. Гап Ўзбекистон билан муносабатларга бориб тақалганда, суҳбатдошларим — у хоҳ ўзбек, хоҳ тожик бўлсин, икки жумҳурият ўртасига чегара ўрнатиш ақлга сиғмаслигини айтишади.

— Тўғри-да. Аслида Ўзбекистон ва Тожикистон халқлари бир одам. Энди битта одамнинг бошини у ёққа, оёқ-қўлини бу ёққа ажратиб ташлашни тасаввур қилинг. Келинг, бошқа кишилардан мисол изламайлик-да, бевосита ўз оилам ҳақида сўзлайин. Менинг тоғаларим, холаларим Фарғона-ю Марғилонда, Кувасойда яшашади. Борди-ю, ўртага темир тўсиқлар ўрнатилса, мен қадрдонларимнинг дийдорини ақалли бир ойда бир марта кўрмасам қандай бўларкин? Менинг миллатим тожик, умр йўлдошимнинг эса бобокалонлари хўжандлик ўзбеклардан. Демак, фарзандларим қондош ва жондош бўлган икки миллатга мансуб. Нима, энди болаларимизнинг ярмини бир миллатга, ярмини иккинчи миллатга ажратишимиз зарурми? Ақлга сиғмайдиган гаплар-да бу. Бундай оилалар бизда жуда кўп. Ахир, илгари сен ўзбексан, мен тожикман, деган гаплар бўлмаган. Бу икки халқнинг кўриниши, ҳам, урф-одатлари ҳам, қувончу аламлари ҳам бир. Фақат, тили бошқа, холос.

Масаланинг иқтисодий жиҳатларини оладиган бўлсак. Ҳозирги қийин шароитда Ўрта Осиё жумҳуриятлари ва Қозоғистоннинг чинакам маънода қўлни қўлга бериб ишлаш вақтлари келди. Ҳозир бир-биримизни қўлламасак, мустақиллик йўлида олға силжишимиз қийин кечади. Биримизда йўқ нарсани иккинчимиз етказиб беришимиз керак. Масалан, Ўзбекистон бизга газ, трактор ва унинг эҳтиёт қисмлари, Қозоғистон нефть маҳсулотлари, Қирғизистон гўшт, Туркманистон газ етказиб бермаса, биз учун аҳолининг, ишлаб чиқаришнинг ушбу маҳсулотларга бўлган эҳтиёжини қондириш мушкул. Ўз навбатида бизнинг вилоятимиз ҳам қўшниларга қанча-қанча маҳсулотлар жўнатмоқда.

— Тожикистон жанубида бўлган воқеалар туфайли анчагина кишилар ўзларининг маконларини тарк этишди. Табиийки, «Халқ сўзи» ўқувчилари Тожикистон шимолидаги ўзбекларнинг аҳволи, руҳиялари билан ҳам қизиқадилар.

— Уруш деган миллат суриштириб ўтирмас экан. Районимизга жанубдан минглаб кишилар қочиб келди. Уларнинг орасида ўзбеклар билан бирга бир пайтлар Вахш водийсини ўзлаштириш учун бориб, тўқайларни обод маконга айлантирган хўжандлик тожиклар ҳам кўп.

Районимизда саксон минг нафардан ортиқ ўзбек яшайди. Улар мактабларда ўз она тилларида ўқишади, иш жойларида муомала ўзбек тилида олиб борилади. Раҳбарлар орасида ўзбеклар кўп. Албатта, биз расмиятчилик учун эмас, қобилияти, ишбилармонлигига қараб раҳбарлик лавозимларига кўтарамиз. Масалан, муовинларимдан бири ўзбек. Район маркази— Ғафуров шаҳри ижроқўми раисаси Гулчеҳра Мусабекова асли фарғоналик ўзбеклардан. Энг йирик корхоналаримиздан — пахта тозалаш заводига риштонлик Исматов раҳбарлик қилади. Уни вилоят Кенгаши депутатлигига сайлашди, райижроком аъзоси.

Ўтган йили районда ўзбек маданият маркази тузилди. Мен марказнинг таъсис йиғилишида сўзга чиқиб икки қадимий халқ дўстлигини авайлаб — асраш ҳақида гапирдим.

— Қочоқлар ҳақида гап очилди. Мен ана шу воқеалар ҳақидаги фикрингизни билмоқчи эдим.

— Халқ аслида тинчлик истайди. Қандайдир раҳбарларнинг ўтмишда қилган хатолари учун оддий халқ жавоб бермаслиги зарур. Зинҳор! Мен одамлар тинчлигини бузишдан манфаатдор маълум гуруҳлар мавжуд деб ўйлайман. Балки, чет элларда уларнинг ҳомийлари, зимдан гиж-гижловчилари ҳам бордир. Бировнинг уйини ёндириб, алангасида қўлини иситадиганлар оз дейсизми? Ҳалиги маълум гуруҳлар ўзларининг мақсадлари учун курашяпти. Лекин оддий халқнинг, ўлдирилган болалар, йигитлар, қарияларнинг гуноҳи нима? Ёндирилган уйлар кимга фойдаю кимга зиён? Вақти келиб, тарих ҳаммасига ўз баҳосини беради. Фақатгина шунчалик қадимий тарихга, маданиятга эга тожик халқи номига жаҳон халқлари олдида доғ тушиб қолаётганидан афсусланаман. Худодан ноинсофларга инсоф беришини тилайман.

Районимизга олдинроқ қочиб келган кишиларнинг айримлари бир илож қилиб кўч-кўронини олиб келганди. Кейинроқ Қўрғонтепа ва унинг атрофидан келганлар эгнида бир сидра ёзлик уй кийимидан бошқа ҳеч нарса йўқ эди. Уларга зарур ёрдам берилди. Кўпчилик қариндошларининг уйига жойлашди. Ҳатто бир ҳовлида ўнта хўжалик тиқилиб яшаётган ҳоллар ҳам йўқ эмас. Қариндоши йўқлар лагер, санаторийларга жойлашдилар. Қочоқларнинг ҳаммасини озиқ-овқат, кийим-кечак, иш, болаларини мактаб билан таъминлаш зарур эди. Районимизда 240 минг киши яшашини, зилзила асоратлари ҳали тугатилмаганини айтадиган бўлсак, бу вазифа анча мушкул. Лекин қанчалик оғир бўлмасин, ёрдам бериш йўлларини изладик. Битта майизни қирқ бўлиб еган кишилар қийинчиликни бирга енгишади. Лекин барибир маъносиз уруш қанчалик тез тўхтаса, ҳар ким ўз киндик қони тўкилган жойида тинчгина яшасам дейди. Мана, Хўжандда, яъни бизнинг туманимиздаги чиройли қаср — Арбобда бўлиб ўтган жумҳурият Олий Кенгаши сессиясида янги раҳбарлар сайланиб, янги ҳукумат тузилиб, ҳаёт бир қадар изга тушди. Тинчлик ўрнатилгач, қочоқлар бирин-кетин ўз ватанларига қайта бошлашди.

— Кейинги пайтларда Фарғона водийсидаги олти вилоят — Ўзбекистоннинг Фарғона, Андижон, Наманган, Қирғизистоннинг Ўш, Жалолобод, Тожикистоннинг Ленинобод вилоятлари раҳбарлари тез-тез учрашиб туришибди. Бу учрашувлар давомида водийдаги муҳим иқтисодий масалалар ҳал қилинмоқда. Афсуски, айни шу учрашувлар ҳақида ҳам айрим оғзига кучи етмаганлар нотўғри гапларни тўқиб бичишмоқда. Сиз водийдаги вилоятлар ҳамкорлигига қандай қарайсиз!

— Ўрта Осиё республикалари Иттифоқ таркибида бўлганида асосан бир юмушни бажарарди — хом ашё тайёрлаб берарди. Энди мустақил бўлиб, маҳсулот сотиб, зарур товарларни четдан оляпмиз. Собиқ Иттифоқдаги иқтисодий муносабатлар шундай маҳкамланиб кетган эканки, уларни бирданига тўла узиб ташлаш мумкин эмас. Ҳозир Мустақил Давлатлар Ҳамдўстлигида иқтисодий жиҳатдан мувофиқлаштирувчи орган зарурлиги аниқ-тиниқ кўриниб қолди.

Бевосита Фарғона водийсига келсак, у ерда яшаётган халқлар — ўзбеклар, тожиклар, қирғизлар бир дарёдан сув ичамиз, бир ҳаводан нафас оламиз. Сувимиз ва ҳавомиз тоза бўлса, ҳаммамизга ҳам яхши. Аксинча, заҳарланса-чи?.. Биз мана шу оғир саволнинг кўндаланг бўлмаслиги учун биргаликда курашишимиз зарур.

Ўрта Осиё халқлари тақдирига биргаликда яшаш, сув келса, биргаликда симириш, тоғ учраса биргаликда кемириш битилган. Ҳеч қандай қийинчилик, ҳеч бир қутқу бизнинг азалий дўстлигимизга рахна сола олмаслигига мен қаттиқ ишонаман. Марказий Осиё жумҳуриятлари раҳбарларининг Тошкентдаги учрашуви натижалари эса бу ишончимни янада мустаҳкамлади.

Суҳбатдош:
Ўринбой УСМОН.
Хўжанд.

Жиноятчиликнинг емирилиши

ОЛҒИРЛАРГА ШАФҚАТ ЙЎҚ

Республикамизда жиноятчиликка қарши кураш кун сайин кучайиб бормоқда. Айниқса, Ички ишлар вазирлиги жиноят қидирув бош бошқармасининг уюшган жиноятчиликка қарши кураш гуруҳи ва вилоятлар ички ишлар бошқармаларининг ходимлари фаоллик кўрсатмоқдалар. Агар бир кеча-кундуздаги тезкор маълумотга назар ташласак, ўтказилган чоралар туфайли республикамизда очилмаган жиноятлардан 16 таси фош этилди, 24 жиноятчи қўлга олинди. Улар муқаддам судланган шахслар бўлиб, қидирувда эдилар. Ўтказилаётган тадбирлар туфайли шу куни 157 дайди, 351 маст фуқаро, автомобиль воситаларини маст ҳолда бошқарган 81 ҳайдовчи аниқланди.

Жиззах шаҳрида номаълум шахс В 41—90 ДД давлат тамғаси бўлган Ваз-21011 автомашинасини олиб қочган. Бу автомобиль Б. Турсунмуродовга тегишли бўлган. Машина ўғрисини ушлаш учун шаҳар ички ишлар бўлимида расмийлаштирилган махсус тезкор гуруҳ иш бошлади. Шаҳар автомобиль назорати бўлими бошлиғи, милиция майори У. Тўраевнинг огоҳлантиришига қулоқ солмасдан ўғри Самарқанд томон йўл олабошлайди. Буни сезган У. Тўраев машина ғилдирагига тўппончасидан ўқ узди... Маълум бўлишича, ўғри ашаддий жиноятчи, илгари судланган Т. Холов экан.

Фуқароларимиз ризқ-насибасини «туя» қилаётган ноинсоф кимсаларга ҳам қақшатгич зарбалар беришмоқда.

Самарқанд вилояти, Нарпай тумани матлубот жамиятига қарашли, «Янгиқўрғон» универмагининг бўлим бошқарувчиси И. Қурбанов 2 миллион сўмлик озиқ-овқат маҳсулотларини беркитиб қўйганлиги аниқланди. Ҳозир текширув ишлари олиб борилмоқда.

Пахтачи туманидаги Султонобод матлубот жамиятига қарашли 3-магазин мудири Л. Ботирова харидорларнинг ҳақига хиёнат қилаётганда ушланди. Магазин омбори текширилиб кўрилганда беркитиб қўйилган умумий суммаси 2 миллион сўмдан кўпроқ турадиган 7460 жуфт калиш топилди.

М. ҲАЙДАРОВ,
ИИВ ходими.

• Суд залидан

ЖАВОБ БЕРАДИГАН ВАҚТ КЕЛДИ

Ўзбекистон Республикаси Олий судида Самарқанддаги уюшган жиноятчилар гуруҳининг ишини кўриб чиқиш бошланди. Биринчи босқич тарзида кўрилаётган ишни жиноий ишлар ҳайъати Олий суд аъзоси Бахтиёр Тойжонов раислигида олиб бормоқда. Давлат томонидан қўйилган айбни Республика Бош прокурорининг катта ёрдамчиси, катта адлия маслаҳатчиси Абдулла Мамадалиев қувватламоқда.

...1991 йилнинг июнь ойида Тошкент—Самарқанд автомобиль йўлида Сирдарё кўприги яқинида самарқандлик 28 яшар Тўлаган Аҳатов ўз автомашинасида кетаётган пайтда тўппончадан отиб ўлдирилган эди. Бу хунук воқеа жиноий иш қўзғатиш учун асос бўлди. Терговчилар салкам бир ярим йил давомида жиноятнинг икир-чикирларини аниқладилар. Маълум бўлишича, йўлда отилган ўқ қурбонларни ҳам, уларнинг жаллодларини ҳам бир-бирига боғлаган мураккаб жиноий ишнинг қонли хотимаси экан. Ўша жойда, Тошкент йўлида махфий гуруҳларнинг бошлиқлари Самарқанд жиноятчилар оламида бошчилик қилиш учун шафқатсиз рақобат жангида бир-бирлари билан ҳисоб-китоб қилишган экан.

Шу муносабат билан қўзғатилган жиноий иш тергов давом этган сари баъзан мутлақо кутилмаган далиллар билан тўлиб борди, жиноятнинг янги-янги қирралари очила бошлади... Судга тақдим этилган айблов хулосаси машинкада ёзилган 255 варақдан иборат. Ака-ука Аҳатовлар — бешовлон, шунингдек уларнинг шериклари — жами ўн икки киши қора курсида ўтирибди. Судланувчилар етти марта қасддан қотиллик қилишда, рақибларидан тайёргарлик кўриб ўч олишда айбланмоқда. Махфия қонунларига кўра жиноят изини яшириш учун одамларни ўлдиришган, гувоҳларни бартараф этишган, қайсарларни эса «жазолашган». Айблов хулосасида акс этган бошқа махфия «жасоратлари» орасида рэкет, жиноий битимлар, наркотик моддалар ҳақидаги далиллар бор.

Бу саҳифаларни ўқишнинг ўзи даҳшатли. Уларнинг ҳар бирида қонли, ифлос ишлар, ўтакетган пасткашлик ва ахлоқсизлик, юракларни ларзага солувчи тафсилотлар акс этган... Биз ана шу воқеаларни суд тасдиқлаганидан сўнг судланувчиларнинг башарасини кўрсатувчи айрим воқеалар ҳақида сўзлаб берамиз. Қонун ҳамма нарсадан устун туради, бинобарин, биз беихтиёр, ҳатто билвосита ҳам суд эътиборини бирон жиҳатга жалб этмаслик учун одил судловнинг боришига заррача халақит бермоқчи эмасмиз.

Шу ўринда фақат бир нарсани таъкидлаб ўтмоқчимиз. Айбномада айтилганидек, Аҳатовлар қонунни биринчи марта 1983 йилда бузишган. Ўшанда уларнинг жинояти Аҳатовлардан бирининг армияда хизмат қилишдан бўйин товлаши ва сохта ҳужжатлар ясашидан иборат бўлган.

Бу жиноятлар кейинчалик содир этилган ва ҳозир судга тақдим этилган айбномада қайд этилган жиноятлар олдида арзимаган нарса эди. Аммо жиноят содир этилган, бинобарин қонунда бундай жиноят учун жавобгарлик кўзда тутилган эди. Шунга қарамай, Самарқанддаги Сиёб тумани прокуратураси, сўнгра эса шаҳар прокуратураси ҳам ҳеч қандай асос бўлмагани ҳолда ўша вақтда жиноий ишни тўхтатиб, кўнгилчанликка йўл қўйди. Шундан кейин яна жиноятлар давом этди — улар ҳам жазосиз қолди. Ниҳоят, иш қотиллик қилишгача етиб борди, бир эмас бир неча бор қотиллик қилинди, лекин улар фош этилмай қолиб кетди. Жиноятчилар жазосиз қолишларига ишонишарди. Бунинг натижасида уюшган қуролли каллакесарлар тўдаси пайдо бўлди ва бир неча йил давомида Самарқандда одамларни зир қақшатди. Самарқанддаги ҳуқуқни муҳофаза қилувчиларнинг ўз касбига номуносиблиги, мансабдор шахслардан баъзи бирларининг жиноий бепарволиги, ҳатто бевосита сотқинлик қилгани жуда қимматга тушди... Айтмоқчи, суд уларнинг қилмишларига қандай баҳо беришини ҳам кутамиз.

Ҳар қандай ишнинг ўз вақти бор. Нима эксанг шуни ўрасан, деган нақл бор. Ўлдириш ва талаш эса ҳеч қандай дин, ҳеч қандай мазҳабнинг маънавий тушунчалари меъёрига кирмайди. Чунки бундай ахлоқсизлик инсоният табиатига зиддир. Аммо, ҳар ким ўз қилмиши учун ўзи жавоб бериши керак. Шундай вақт келади...

Эндигина бошланган суд мажлисини тўхтатишга тўғри келиб қолди. Судланувчилар олдинги оқловчилардан воз кечиб, янги адвокатлар тайинлашни талаб қилишди. Қонунга мувофиқ янги адвокатларни айбнома билан таништириш, улар судлов ишида иштирок этишга тайёрланишлари учун танаффус эълон қилинди.

А. БАРАНОВ,
ЎзА мухбири.

«МИСИ» ЧИҚҚАН МИС ЎҒРИЛАРИ

Афсуски, ҳали орамизда хайрли ишлар қилиш ўрнига давлат мулкини шахсий манфаати, жиғилдонини ўйлаб талон-торож қилаётган шахслар ҳам топилиб турибди.

Фуқаро Иван Зайцев ҳали 40 ёшга ҳам тўлмаган, олий техника дорилфунунини тугатган, Ўрта Осиё темир йўлига қарашли Ховос электр таъминлаш дистанциясида бош муҳандис бўлиб ишлаб келаётган эди. Нима сабабдандир Қозоғистоннинг Кўкчатов шаҳрига доимий ишга кетадиган бўлиб қолди. Ташкилот бошлиғи Бадалин кўнгли худди бирор нохуш нарсани сезгандай, «Ховос — Жиззах йўналишидаги электрлаштириш тармоғини топширганингдан кейин кетарсан» деб розилик бермади. Шу орада Зайцевнинг ўзи билан ишлайдиган слесар-моторист Б. Ниёзқулов унинг олдига келиб, ноёб ҳисобланган мис материалидан кўпроқ кераклигини, уни оладиган харидор тайёр эканлигини айтди. Зайцев Бердимуроднинг таклифидан хурсанд бўлиб кетди.

1992 йил 22 июль куни Зайцев ва Ниёзқулов Ховос электр таъминлаш дистанцияси ҳовлисида турган, шу ташкилот фаолияти учун жуда зарур бўлган икки ўрам (давлат нархида ярим миллион сўмга яқин турадиган) 2998 кг мис симни омбор мудирининг йўқлигидан фойдаланиб, «ЗИЛ-131» маркали автомашинага ортиб чиқишди.

Бу ёғини Х. Ниёзқулов ҳисоб-китобини қилди, у мисни қариндоши Х. Маматқуловникига олиб келди. Унга «ўлжа»ни 2000 сўм ва 1000 америка долларига пуллашди...

Аммо жиноятчилар ўзларининг ниятларига етолмадилар. Ховос транспорт ички ишлар бўлими ходимлари давлат мулкига кўз олайтирганларнинг кирдикорларини фош этди. Сирдарё вилоят судининг аъзоси К. Югай бошчилигидаги жиноят судлов коллегияси ишни батафсил кўрди. Мис ўғрилари қилмишларига яраша жазо олдилар. Зайцев билан Ниёзқулов темир панжара ортида ўн йилни ўтказадиган ва давлатга етказилган моддий зарарни биргаликда тўлайдиган бўлдилар. «Тадбиркор» Маматқуловга ҳам тўрт йил озодликдан маҳрум қилиш жазоси тайинланди.

Р. ИБРОҲИМОВ,
республика транспорт прокурори муовини.

СЎРАГАН ЭДИНГИЗ

УНВОНИМ БОР, НАФАҚАМ-ЧИ?

«Ўзбекистонда хизмат кўрсатган маданият ходими» ҳамда «Меҳнат фахрийси» деб номланган унвонларим бор. Уларни нафақа олаётганимда қандай нафи тегиши мумкин?

Бозорбой ИСОҚОВ,
Сирдарё вилояти, Шароф Рашидов райони.

Фуқароларнинг қилган хизмати, олган унвон ва даражасига қараб, ҳар хил нафақа номлари мавжудлиги рост. Лекин шундай бўлсада, ҳар бир кишига унвон ва даражасидан қатъий назар олган маоши натижасига нисбатан нафақа белгиланади.

Ўзбекистон Республикаси Вазирлар маҳкамасининг 1992 йил 31 декабрь қарорига мувофиқ, фақат «Ўзбекистон Республикаси халқ артисти» ҳамда «Ўзбекистон Республикасида хизмат кўрсатган артист» унвонига сазовор бўлган кишилар нафақасига устама ҳақ тўлаш жорий қилинди.

НОГИРОНМАН...

1992 йил апрель ойидан буён иккинчи гуруҳ меҳнат ногиронимаи. Бешта фарзандим бор. Эшитишимга қараганда ногиронларга дори-дармон, уй-жой солиғи, газ, сув, электр энергияси ҳамда транспортда юриш текин экан. Мен ҳам шундай имтиёзлардан фойдалана оламанми?

Ҳасанбой САЛИМОВ,
Андижон вилояти, Шаҳрихон райони.

Айни пайтда амал қилаётган қоидага кўра, Улуғ Ватан ҳамда Афғонистон уруши иштирокчилари, Уруш ортида меҳнат қилган ветеранлар ва Чернобиль фожиаси туфайли соғлигини йўқотган кишиларга Сиз назарда тутган хизмат ва воситалар текин амалга оширилади. Агар олаётган нафақангиз энг оз маош миқдори (икки ярим минг сўм)дан кам бўлса, унда дори-дармон ва бошқа хизматлар асл қийматига нисбатан 50 фоиз арзонлаштирилган баҳода сотилиши шарт.

Наталья МИЛТОВА,
Ўзбекистон Республикаси Ижтимоий-таъминот вазирлиги етакчи мутахассиси.

Тошкент шаҳар Чилонзор туманидаги 200-мактаб кутубхонаси фондидан мингдан зиёд турли хилдаги асарлар ўрин олган. Қироатхона доимо одамлар билан гавжум. Мижозлар кутубхона мудири Дилором Юсуповадан жуда мамнундирлар. Негаки, опа тез-тез адабий кеча ва китобхонлик анжуманлари ўтказиб, уларнинг адабиётга бўлган ихлосларини янада оширади.

СУРАТДА: Д. Юсупова.

Умарали ҚУШВОҚОВ олган сурат.

ХАТЛАРДАН САТРЛАР

ЗОБИТЛИК—ЙИГИТ КАСБИ

Мен номини қаламга олаётган йигит Акром Раҳмонов асли Сурхондарёнинг Какайди қишлоғидан бўлиб, кўп қатори ҳарбий хизматни ўтагач, ўз хоҳиши билан Чирчиқдаги танк қўшинлари командирлари билим юртига ўқишга кирди.

— Энг бахтли кунларимдан бири курсантлик уст-бошини кийган куним эди, — деб хотирлайди Акромжон.

А. Раҳимов машғулотнинг дастлабки кунлариданоқ ҳарбий билим асосларини эгаллашга астойдил бел боғлади. Ўзининг тиришқоқлиги, зийраклиги туфайли тез орада кўзга ташланган Акромжон ҳозирги кунда қобилиятли тингловчилар қаторидан ўрин олди. У курсдошларига билимларни эгаллашда ҳамиша ёрдам беришга тайёр. Ўзбекистон мудофаа қудратини мустаҳкамлашга ўзларининг муносиб ҳиссаларини қўшишни мақсад қилиб қўйган Р. Матчанов, О. Чинтошев, Х. Холиқов, И. Нишонбоевлар ҳам ҳақиқий йигит касби — зобитликни эгаллаш учун ҳарбий билимни пухта эгалламоқдалар.

Умид СИДДИҚОВ,
билим юрти тингловчиси.

Ўзбекистон Телерадиокомпанияси жамоаси республика радиоси «АХБОРОТ» Бош муҳарририяти муҳаррири Ҳамиджон Йўлдошевга опаси

Одинахон ЙЎЛДОШЕВАнинг

вафот этганлиги муносабати билан чуқур таъзия изҳор этади.

Тошкент кимё-технология институти ижтимоий-гуманитар фанлар кафедраси жамоаси доцент С. Ҳусановга онаси

Қутби ая САМИҚОВАнинг

вафот этганлиги муносабати билан чуқур таъзия изҳор этади.

Тошкент давлат иқтисодиёт университети жамоаси Ҳуқуқшунослик кафедрасининг доценти А. Тўхтахуновга падари бузруквори

Мақсуд ОТАнинг

вафот этганлиги муносабати билан чуқур таъзия изҳор қилади.

«Ўзбекшартномасавдо» уюшмаси жамоаси «Сурхондаршартномасавдо» ҳудудий бирлашмасининг бошлиғи Ж. Арабовга отаси

Араб ТОҒАЕВнинг

вафот этганлиги муносабати билан чуқур таъзия изҳор қилади.

ХАЛҚ СЎЗИ • НАРОДНОЕ СЛОВО

● ТЕЛЕФОНЛАР:
маълумот учун 33-07-48;
эълонлар бўлими 32-09-25.
Индекс: 64608.

МУАССИСЛАР:
Ўзбекистон Республикаси Олий Кенгаши Раёсати ва Ўзбекистон Республикаси Вазирлар маҳкамаси.

Бош муҳаррир: Анвар ЖЎРАБОЕВ

ТАҲРИР ҲАЙЪАТИ:
Абдунаби БОЙҚЎЗИЕВ, Эсирган БОЛИЕВ (масъул котиб, «Халқ сўзи»), Эркин ВОҲИДОВ, Миракмал МИРАЛИМОВ, Салоҳиддин МУҲИДДИНОВ, Лев ПАК (бош муҳаррир ўринбосари, «Народное слово»), Людмила ПОРФИРЬЕВА, Кулаҳмад РИЗАЕВ, Александр ТЮРИКОВ (масъул котиб, «Народное слово»), Шавкат ЯҲЁЕВ, Пиримқул ҚОДИРОВ, Муҳаммаджон ҚОРАБОЕВ, Саидаҳрор ҒУЛОМОВ.

● МАНЗИЛИМИЗ:
700000, ГСП
Тошкент шаҳри, Ленинград кўчаси, 19-уй.

● Таҳририятга ҳажми 7 қоғоздан ошган материаллар қабул қилинмайди. Фойдаланилмаган мақолаларга ёзма жавоб қайтарилмайди.

Ўзбекистон Республикаси «Шарқ» нашриёт-матбаа концернининг босмахонаси. Босишга топшириш вақти 21.00. Босишга топширилди: 24.00. Буюртма Г—131. Тираж 107858. 1 2 3 4 5 6